Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...гэтэмнай 1921 оной ...абрийн 21-hээ гарана | № 4 (14115) | 1976 оной январиин 7, среда | Сэн 2 мүнгэн.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР Л. Я. ПОХОСОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын совет ба партийна органуудта удаан саг соо эдэбхитэйгээр хүдэлhыень хараадаа абажа, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй обкомой эрдэм наука болон hургуулинуудай таhагые даагша нүхэр **Похосоев Лев Яковлевичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1976 оной январиин 6.

XXV КПСС-эй СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ—МҮНӨӨДЭРЭЙ ТОН ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Д. Я. СВИСТУНОВ ДАХИНАА ТҮРҮҮЛНЭ

...енинэй ордента Борьёо... совхозой хонишод ...СР-эй арадай ажахые ...6—1980 онуудта хүгжөө... ...ол шэглэлнүүд» тушаа ...СС-эй ЦК-гай проектые ...шэн хэлсэжэ, hайшаан ...жэбэ. Тинхэ зуураа шэ... түсэб, уялгануудые аба... социалис мүрысөө үргэ... дэлгэрүүлнэ.

...үнөө мүрысөөнэй түрүү ...эдэ суута хонишон Дмитрий Яковлевич Свистуновой бригада ябана. Энэ бригада 640 эмэ зуhаг хони харууhална. Ахалагша хонишон Свистунов Александра Федоровна нүхэртэйгөө, Виктор гэжэ нэрэтэй түрэлтэеэ хамта хонидтоо искусственна аргаар үрэжүүлгэ хэhэн юм. Үбэлжэлгэдэшье hайн бэлэдхэлтэй ерээ. Хонидойнгоо үбhэ тэжээл үбэл, хабартаа бардам хүрэхөөр бэлэдхэнхэй. Мүнөө хонидынь тобир тарган. Март hараhаа эхилжэ хонидынь түрэжэ захалха. Тинхэдэнь Свистуновой бригада 640 эхэ хониноо 800 хурьга түлжүүлхэ уялгатай юм. Энэ хадаа суута хонишоной арбадахи табан жэлдэ туйлаhан түрүүшын амжалта болохо юм.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Я. Свистунов.

Авторай фото.

...АНАЙ АМЖАЛТА— ...АЛШАДАЙ ОРОЛДОСОhОО

...гаhатын совхозой ...охи отделениин ...н ажалай бригадир Г. ДОРЖИЕВАЙ хөөрөөнhөө:

...жэлэй намар айхабтар ...лангеэр үзэгдөө. Чисаана... ...hая нааша имэ хон... ...айхан ута намар үзэгдөө... ...м. Хонишон ута намар... ...ратай. Иимэ үедэ ехэ ...эжээл алмагдадаг гээшэ.

...тададамнай эхэ хони... hубай хониной 5 отара ...Хамтадаа 8 мянган хони... Эданай 3250-ниинь эхэ ... Үнгэрэгшэ зундаа хэр... ...ура бороотой байгаа ... үбhэ ногоон hанаhан... ...рэмөөр ургаагүй. Хэршье ...эсүү үсын тохёолдобо... хонишоднай үбэлдоо бар... ...рэхэ үбhэ тэжээл бэлэд... ...шадаа. Энэ намартаа ... бүхэнэй хорёо соо гори... ...hолоомон оруулагдаа.

...нээ газаамнай янгинама ... үбэл ерээ. сагаан жа... сасажа захалаа. Тинхэ... хонишоднай байра байда... ...улааланхай, үбэлжэлгэ... ...лэн болоод байна. Манай ...ын эхэ хониной отарын... ...ртэ намарhаа хашаагаа ...даг заншалтай. Мүнөө ...онидоймнай олонхи отара... ...эмэ байратай.

...жэлэй үбэлжэлгын ...а ехэ hайнаар, гурим... ...ю үнгэрөө. Хүрээтэ гэжэ ... эхэ хониной отара бии. Эндэ ахалагша хонишон Ревин Иван Петрович hамгантаяа ажаллана. Нүхэр Ревин энэ жэлдэ хонинойнгоо хашаа, хурьганайнгаа байра нягта наринаар дулаалаа. Хашаануудаа газаа зосоогүй шабардаа, сагаадаа. Хурьгадай хашаа соо ариг сэбэр. Шэнэ түл мүнөөшье абахаар бэлэн болоо.

Совхозой түб Загаhата тосхондо эхэ хониной нэгэ отара бии. Эндэ ахалагша хонишон Дамбаева Дарима дүү хүбүүнтэеэ ажаллана. Эдэ хонишод бэhал үбэлжэлгэдөө hайн бэлэдхэлтэй. Совхозой эрхим хонишодой нэгэн, манай бригадын дүршэлтэй ахалагша хонишон Лума Дамшаевагай хэрэг дээр тогтобол иимэ.

Лума бусад хонишодhоо нэгэ бага ондоогоор хүдэлдэг хүн. Ажалдаа оролдолго гаргаагүй hаа, ямаршье амжалта ерэдэггүй. Лума ажалдаа айхабтар нэтэрүү. Гэртээ hуужа байхынь харахагүйт. Ходол хонин соогоо ябадаг. Би яhала олон жэл хонин ажалай бригадираар хүдэлжэ байнаб. Хони үдхэхэ гээшэ айхабтар ехэ ажал хэрэгэй, оролдосо, анхаралай хүсөөр бүтэдэг гэжэ ойлгодогби. Тиимэhээл Лума Дамшаева бэеэ гамнангүй, халуун хүйтые сүм дабажа, ажалай амжалта туйлажа шадаа. Юhэдэхи табан жэлэй түсэбые Лумамнай ажалай амжалтаар дүүргэнхэй.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ. хонишоднай үбэлжэлгэдөө бэлэн. Түл абалга эхэ хонидой отарануудта ерэхэ жэлэй февралиин 15-hаа мартын 15 болотор үргэлжэлхэ болоно. Энэ жэлдэ хонишоднай өөhэдөө эхэ хонидтоо искусственна аргаар үрэжүүлгэ хэhэн байна.

Шабарта гэжэ газарта Пунсык Ринчинов 617 түлгэ харууhална. Энэ нүхэр ажалша, бүхэриг хүн. Хонишоноор дүрбэдэхи жэлээ хүдэлнэ. Энэ хугасаа соо Пунсык Ринчинов ажалай hайн дүршэлтэй болоҗо шадаа. Тэрэ даажа абаhан хонидоо жэл бүхэндэ гарзагүйгоор түлжүүлнэ. Нүхэр Ринчинов социалис уялгаяа эрхимээр дүүргэнэ.

Үндэр Хушуун гэжэ ехэ зохидхон газарта Рыгзен Цыбжитовэй эрэ хонидой отара байрладаг юм. Хонишон энэ жэлдэ үбэлдөө бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэнхэй, hолоомо ехээр шэрэжэ оруулаа. Рыгзен Цыбжитов ажалдаа ханалгатай, хонидоо тобир тарганаар үбэлжүүлдэг эрхим хонишодоймнай нэгэн юм. Бригадымнай гэшүүд эбтэй эстэйгээр ажал хэрэгээ ябуулжа байдаг. Ажалдамнай дутуу дунданууд бии ааб даа. Тэдэнээ дары усадхадаг заншалтайбди. Саашань хонишодой гэр байдал, ажаhуудалай хангалта тухай хэды үгөөр хөөрэхэ дуран хүрэнэ. Олонхи хонишоднай яhала дулаан гэрнүүдтэй. Холын хонишодто саг үргэлжэ автолавка ошодог гээшэ. Газетэ, журнал саг үргэлжэ абадаг юм. Нютагай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд хонишодтомнай лекци уншадаг, концерт харуулдаг болонхой.

Хэхэ бүтээхэ юумэмнай үшөөл ехэ. Манай бригадын хонишод түрэл партиингаа XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула үшөө эршэтэйгээр ажаллажа байна.

В. ЧИМИТОВ бэшэжэ абаба.

Хэжэнгын аймаг.

ХҮСЭ ШАДАЛАА ЭЛСҮҮЛХЭБ

Хори гаран жэлэй турша да би Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо hаалишанаар хүдэлнэб. Энэ үе соо нилээд ехэ дүршэлтэй болооб, ажал хүдэлмэридөө муу бэшэ амжалтануудые туйланаб. Жэшээлхэдэ, юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб 1974 оной декабриин 25-да дүүргээ hэм.

Партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект соо ниитын адууhа малай тоо толгой олошоруулжа, ашаг шэмынь эрид дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго табигдана. Партиингаа табиhан энэ даабариие дүүргэхын түлөө бухы хүсэ шадалаа элсүүлхэб.

Намда 20 үнеэн даалгагданхай. Үнгэрhэн жэлдэ тэдэнэйнгээ толгой бүриhөө 3000 литр hү hаажа абахын түлөө оролдоhон байнаб. Тиихэдэ 20 үнеэнhээ 22 тугал абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээб.

Л. НИМАЕВА, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат.

БУРУУНУУД БУЛШАНТАЙ

Арбадахи табан жэлые бэлэдхэлтэйгээр, ажал дээрээ амжалтатайгаар угтаха гэжэ бүри халуун намарhаа оролдоhон байнабди. Үбэлжөөндөө хоёр hүри зелёнко, дүрбэн hүри үбhэ өөрэдынгөө хүсөөр, воскресник эмхидхэжэ байжа бэлэдхэжэ шадаа hэмди. Мүн энэл аргаар 30 автомашина обёосой hолоомо, горохой 6 тэргэ hолоомо суглуулжа, газаагаа оруулаабди. Фермын дэргэдэ сенаж дарагдаа hэн. Тингэжэ даажа абаhан малдаа тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ талаар бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглээ гээшэбди.

Удаань малайнгаа байра дулаалха гэжэ оролдообди.

Байрамнай хуушан, урдань hаалиин фермэ байhан хадаа шулуугаар баригданхай юм. Тиимэhээ нүхэ hүбыень бүглэхэ, шабаха хэрэгтэй байгаа. Ури ехээр бэлдэгдээ. Малаа уhалха үрэмдэмэл худагтайбди, дээрэнь гэр баригданхай. Байрамнай электрын хүсөөр гэрэлтүүлэгдэнэ.

Иигэжэ бидэндэ даалгажа үгэhэн мяханай фермын 150 үнеэ, бухануудые, 40 буруу hайнаар үбэлжүүлхэ бүхы юумэн хэгдээ hэн. Илангаяа зундаа, намартаа малаа hайса бэлшээжэ, хүсэд таргалуулха гэжэ оролдоhон байнабди. Эндэ Сережа хүбүүмнай мууларгүй адуулаа гээшэ.

Үнеэднай декабрь hараhаа туталлажа захалаа. Тиимэhээ бидэнэрэй хүдэлмэридэ эгээн лэ харюусалга ехэтэй хаhа ябажа байна. Энээхэн үедэ нэгэшье тугалаа гарзада оруулангүй, эхэдэнь хүхүүлжэ байгаад түлжөөхые оролдонобди.

Үглөөгүүр hубай үнеэдтээ үбhэ үгэжэ халуулаад, дүтын бэлшээридэ гарганабди. Хадын бэлшээридэ хагдан элбэг. Буруунуудтаа hайхан үбhэ үгөөд, газаагаа баринабди. Туталлаhаншье үнеэдээ газаагаа удаан байлгадаггүйбди. Үглөөгүүр, үдэшэниинь тугалнуудаа хүхүүлээд лэ эхыень бэлшээридэ гаргагшабди. Иигэжэ малаа бүхэли үбэлдөө бэлшээнэбди. Тэрээнгүйгөөр аргагүй тэжээл бага хүртэдэг.

Хубааряар хүртэhэн тэжээлээ гамтайгаар, эдимжэ болохоор холижо, хүдхажа байжа үгэдэгбди. Бардаа асархадань хобоо соohоо уулганабди. Декабрь hараhаа туталлаhан үнеэдтээ сенаж үгэлсэнэбди. Бүхы малда минеральна дабhан үгтэнэ. Тугалнуудта модоной хөө, мел, загаhанай тоhо гэхэ мэтые гурилтай холижо эдюулэгшэбди.

Манай фермын коллектив ажалша малша зон, бултадаа эбтэйгээр хүдэлнэбди. Механизатор, коммунист Ринчин Дамдинович Будаевнай трактораа хүдэлгэжэ, тэжээл зөөдэг, шэбхэ гаргадаг, ури оруулдаг уялгатай. Үхэршэн Доржо Чултумович Шагдаржапов, дунда hургуули дүүргэhэн минии хүбүүн Сергей Тудунов гурбуулаа малаа эдээлүүлдэг, уhалдаг, хээрэ адуулдаг гээшэбди. Хэн нэгэнэй ажалhаа hаатаха, гэдэргэ дуугарха ушар байхагүй.

Бидэнэр бултадаа партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые үнэн сэдьхэлhээ hайшаажа, шэнэ табан жэлдэ бүри hайнаар, үрэ ехэтэйгээр хүдэлхэ гэжэ хэлсээбди. Юрэдөө 1976 ондо гүүртынгээ зуун үнеэн бүриhөө 95-hаа үсөөн бэшэ тугал абажа, томо болгохо хүсэлтэйбди. hанаhандаа хүрэхэ hарбайhанаа абаха аргатайбди. Буруунуудай булшантайгаар ондо орожо байна.

Ж. ШОИЖИТОВА, Захааминай аймагай Харацайн совхозой ахалагша үхэршэн.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИИНА XXIX КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Областной партиина XXIX конференци 1976 оной январиин 9-нэй үдэр үглөөнэй 10 часта оперо ба баледэй театр соо хүдэлмэрөө эхилхэ.

Конференциин делегадууд январиин 7-hоо эхилжэ КПСС-эй обкомдо, № 12 таhалга соо бүридхэлдэ абтаха. 2-32-49 2-31-36 гэhэн телефонуудаар хохидожо, хэрэгтэй мэдээнүүдээ абажа болоно.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЛ

ЭМХИТЭЙ, ГУРИМТАЙШЬЕ

...лхозой МТМ-эйн хашаа ...ороходо урматай зохид ...нь. Эндэ хии талаар ...аhан түмэр түдэгэ, мо... ...улуу огто харахагүйт. ...техникэнь байра hуу... олонхой, зэргэлүүлэн ...данхай байна. Хашаа... ...гэ захада таряанай ком... ...уд. хажуудань сеялкэ... плуг болон бусад тех... ...жэрылдэн харагдана. ...олохоно тракторнууд татана.

Эдэ бултадаа заhаба... ...даад, хэдыдэшье хү... ...гдэхөөр бэлэн болоод ...гээшэ, — гэжэд, колхо... ...хамад инженер Юрий ...эвич Спиридонов хэлэ...

...хэдэ заhабарилагдаа... ...техникэ үшөө ондоо ха... ... соо байлгагда... ...эдэншье зохидоор та... ...нхай.

Ханшан гээд бүхы тех... ...э иимэ эмхи гуримтай... ...байлгана, саг болзор ...ь заhабарилна гээшэбта, ...ээд hонирхоходомнай, ... Петрович ингэжэ хөө...

Шадамар бэрхэ кадр... ...лэ ехэнхи хэрэг шиидхэ... ...эшэ. Мүнөө манай ...лэ дүршэлтэй механи... ...нууд олон. Тэдэмнай ... гол хүсэн болоно. ...нөө хүсэ шадалаа гам... ...й хүдэлхэhөө гадна, за... ...шуулые мэргэжэлдээ ...дааг, туhатай заабари, зүбшөөл үгэдэг. Тэдэнэй нэгэн Василий Васильевич Мухин юм. Энэ хүн 18 жэл механизатораар хүдэлнэ. Тиихэ зууртаа, элдэб түхэлэй трактор, комбайнуудые шудалаа, тэдэнээ табан хургандаал адли мэдэхэ болонхой. hүүлшын гурбан жэл соо заhабарилагшадай тусхай звено эрхилнэ. Колхоздо иимэ хоёр звено бии. Тэдэнэр хүдөө ажахын машинануудые түхэреэн жэлдэ заhабарилдаг байна.

Тус колхоз техникэ заhабарилгаар, тэрэниие хадагалалгаар 1974 ондо республика дотор түрүү hууриида гаража, токарна, винторезнэ станогоор шагнагдаа hэн. Колхозой механизаторнууд энэшье үбэлдөө урдынхиhаа дутуугүй хүдэлжэ байнхай. Мүнөө үедэ 57 плуг, 32 сеялкэ, 10 культиватор, 10 трактор заhабарилагдаад байна. Шанартай hайнаар техникэ заhабарилха, тэрэниие зүбөөр хадагалха талаар механизаторнууд болон звенонуудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Гадна богони болзор соо, hайн шанартайгаар техникэ заhабарилхын тула энэ ажалда эгээн бэрхэ механизаторнууд хабаадуулагдана.

Гансал Василии Васильевичай звенодо хоёр залуу хүбүүд бии юм. Дүршэлтэй механизаторнуудай дуталдаhанhаа бэшэ, харин залуу хүбүүдые механизаторай хүшэр мэргэжэлдэ hургаха зорилго табигдаа ха юм. Иигэжэ энэ жэл арбадахи класс дүүргэhэн Баир Дондоков Михаил Раднаев хоёр Мухинай звенодо абтаа hэн. Хүбүүд ажалдаа гансатал халажа ороо бэлэй. Юуб гэхэдэ, hургуулида hуража байхадаа тэдэнэр трактористын курс дүүргэhэн байгаа. Энэнь хүбүүдэй ажалай үргэн харгыда гарахадань ехэ туhа болоҗо үгөө бшуу. Эдэнэр хахад жэл тухай Мухинтай хүдэлөөд байхадаа, элдэб олон техникэ заhабарилжа үрдеэ, механизаторай орёо оньhон мэргэжэлшье яhала шудалаа гээшэ.

Василий Васильевич туhалагшад тухайгаа иигэжэ хэлэбэ:

— Оролдосотой, бэрхэ хүбүүд юм. Оройдоо 5—6 hара хүдэлжэ байгаашье hаань, трактор, машинануудай орёо оньhон детальнуудые заhабарилхые найдадаг болонхойб. Хүбүүдтээ мэдэхэ, шадаха юумэеэ дууhан дамжуулхые оролдохоб.

Хуушанай механизатор мүнөөшье залуу нүхэдөө ехэ юумэндэ hургаа, заабари зүбшөөл үгөө гээшэ ха гэжэ hанамаар. Юуб гэхэдэ, хүбүүдэй шадамар бэрхээр хүдэлжэ байхые харахада, баясамаар байба. Хүбүүд яаралгүйхэнөөр аад, нэтэрүү оролдсотонгоор, хананхатай бэрхээр шүрэбүүдые мушхаха, машина тоhодохо, аршаха юм.

Баир Дондоков аха нүхэр Мухин тухайгаа:

— Дүй дүршэлөөр баян хүнтэй сугтаа хүдэлхэ талаантай байhамнай ехэл hайн гээшэ. Бидэ гансата hайнаар хүдэлжэ эхилээгүйбди. Шадаха, мэдэхэгүй юумэмнай олон hэн. Түлхюуршье гартаа зүбөөр барижа шадахагүй hэн бээзбди. Зүгөөр Василий Васильевич залхууран, сухалдангүй маанадта тэсэмгэйгээр заажа, харуулжа үгэдэг байгаа. Бидэ эндэ сэрэгэй албанда ябатараа хүдэлхэбди...

Иигэжэ залуушуулые механизаторай мэргэжэлдэ hургаха эрхэ байдал тус ажахыда бии. Тиимэhээ энэ колхоз механизаторнуудаар дүүрэн хангагданхай гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй.

Заhабарилгын 2-дохи звеное коммунист Бальжинима Гомбоевич Дондуков эрхилнэ. Энэ хүнэй ударидалга доро дүршэлтэй механизаторнууд Намжил Очирович Доржиев Павел Васильевич Филиппов хоёр хүдэлнэ. Эдэ нүхэд залуу механизаторнуудта габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулан хүдэлдэг байна. Мүнөө «Дружба» колхозой механизаторнууд партиин XXV съездэ бэлэг болгон бүхы техникээ богони болзор соо, hайн шанартайгаар заhабарилха, тэрэнээ зүбөөр хадагалхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлжэ байна гээшэ.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

Яруунын аймаг.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ hОНИН

АМИ ОРУУЛДАГ ПОЛИМЕРНҮҮД

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Физиологическа эдэбхитэй синтетическэ полимернүүд тухай асуудалые зүбшэн хэлсэhэн бүхэсоюзна симпозиум Ленинградта болоҗо дүүрэбэ. «Ехэ молекултэй» химиие медицинэдэ хэрэглэхэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа. Мүнөө уеын энэ шухала асуудал тухай хөөрэжэ үгэхэ гуйлтатайгаар ТАСС-ай корреспондент СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Н. А. Платэда хандаба:

— Хүнэй элдэб үе мэсэ тухай эрдэм наука — аллопластикые полимернүүд үндэhөөрнь хубилгаhан байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, хэр уhаа хойшо хүнэй үе мэсэ ба арhа мяха шэнээр hүлгэн табиха түрүүшын hэдэлгэнүүд хэгдэдэг байhан юм. Гэбэшье медицинэ хүнэй бэе махабадта удаан саг соо байха үедөө түхэл шэнжэеэ хубилгадаггүй биологическа шэлдэн материалнууд үгы байгаа.

Синтетическэ утаhан айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тэрэниие бата бэхи, элдэр зөөлэн байлгахаhаа гадна, хайлашадагаар хэдэг. Бактеринүүдые үгы хэхэ бодосуудые тэдээндэ холбожо, летилан ба лавсанhаа хэгдэhэн «шүрбэhые» өөрсэ янзын эм дом болгоходо болодог.

Хүнэй бэе махабадта оруулагдаhан эм домой удаан саг соо нүлөөгөө үзүүлжэ байдаг ушарынь ехэ удха шанартай байна гэжэ эрдэмтэ тэмдэглээ. hайн дүнгүүдые туйлахын тула тэрэнэй хэмжээе дээшэлүүлхэ гэхэдэ, үбшэниинь али болохоор hэдэрэн хубилдаг байгаа. Эм дом тусхай полимертэ «наагаад», тэрэ хэбээрнь хүнэй бэе махабадта оруулхада, үбшэниинь хубилдаггүй. Иимэ эм дом бутаран hаласагүй, удаан саг соо эмшэлхэ арга хабаяа табидаггүй юм.

АМЖАЛТЫН НҮХЭСЭЛНҮҮД

ЭЛИСТЭ. (ТАСС). 1975 ондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр Чапаевай нэрэмжэтэ совхозой А. Бакановагай, В. Алиевай, Г. Очировай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай хонишодой бригаданууд Хальмагай Приозерно районда илажа гараба.

Нютагай дунда hургуули дүүргэhэн hурагшадhаа бүридүүлэгдэhэн хонишодой бригадануудые шефтээ абахыень совхозой партийна организациин, Заливновско сельсоведэй республикынгаа эрхим түрүү хонишод, депутадууд Неви Байсулатович болон тэрэнэй hамган Кока Алихановна Хамзатовтанда дурадхаhанhаань хойшо хоёр [illegible] Алла Бакановагай түрүүшын [illegible] «Ажалда шалгаралhанай түлөө» медаляар шагнагдаба. [illegible] Комсомол-залуушуулай гурбан бригада [illegible] гэжэ, hурган хүмүүжүүлэгшэдээ баярлуулба.

Мүнөө Хальмаг орондо үйлэдбэриин олон мянгаад ветеран залуушуулые шефтээ абанхай.

ВОСКРЕСЕНСКИИН КОНВЕЙЕР

ТУЛА. (ТАСС). 1976 ондо —850 тонно, харин 1980 ондо 2300 тонно мяха абахые Тульска область доторхи эгээл ехэ «Воскресенский» совхозой хүдэлмэришэд хараална.

— Партиин XXV съездэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан проект эдэбхи үүсхэл ба бэдэрэлтэдэ үргэн ехэ арга олгоно, — гэжэ совхозой директор С. В. Демидов хөөрэнэ. — Энэ документые шэнжэлэн шудалхадаа, өөhэдынгөө ажахыда ехэ арга нээсэнүүдые элирүүлhэн байнабди. 2000 толгой малай оньhожоруулагдаhан бүлэг барилга урдынхяараал үлөөгдэнэ. Мал шахан таргалуулдаг хүнүүдэй тоо тэрэ хэбээрээ үлэхэ. Гэбэшье үйлэдбэриин түрүүшүүл эгэшэ дүүнэр Васильевтанай звено жэл соо 40 гаран тонно мяха абадаг юм. Тиихэдэ жиирэй хүнүүд hураггүй бага мяха абадаг байна. Эрхимүүдэй тоодо орохые оролдыт гэhэн зүбшэл үгтөө.

Совхоз хэдэн миллион түхэригэй олзо доходтой. Энээнэй хахад хубинь продукциин шанарhаа абтадаг юм. Бухы юумэндэ нарин нягта алмалта арьбалалта хэhэнэй, шанарай түлөө тэмсэhэнэй, мүн Хара бэшэ хүрьhэтэй зонодо гүрэнhөө туhалhанай ашаар 2 мянган толгой малай оньhожоруулагдаhан шэнэ байра барилгада 1,5 миллион түхэриг hомолхо арга олдоо. Иимэ малай байра баригдажа байна. Энээнэй ашаар түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ мяха абалгаяа гурба дахин ехэдхэхэ аргатай болохобди.

Эдэнь түсэбүүд лэ. Мүнөө дээрээ совхозой мал шахан таргалуулагшад шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ түрүүшын hүрэг мал мяханай комбинадта эльгээхые бэлдэнэ.

ҮЙЛЭДБЭРИНЬ ХОЁР ДАХИН УРГАХА

КИРОВАКАН. (ТАСС). Арменийн ССР-эй Кироваканска автогеннэ машина бүтээлгын заводой үйлэдбэриин шэнэ бүлэг барилга ашаглалгада оруулагдаба. Үнгэтэ ба хара металлнуудые газай хүсөөр шэрээхэ, отолхо машинануудые, аппаратуранuудые бүтээхэ бүхы ажал хэрэг эндэхи табан цех соо хэгдэхэ байна.

Предприятиин коллектив автогеннэ түхеэрэлгэнүүдээр ороноо хангадаг юм. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудайнгаа гол зүйлые энэ коллектив дүүргэбэ. Үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулхада, завод продукци бүтээлгэ гаргалгаа хоёр дахин ехэдхэхэ.

(ТАСС).

АЖАhУУДАЛАЙ ЭД БАРАА ҮЙЛЭДБЭРИЛХЭ ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР

Ереванай кабелиин заводой Арагац посёлокдо оршодог филиал хараалагдаhан болзорhоо хорин хоног урид түрүүшынхеэ продукци бүтээжэ гаргаба. Энэ предприятиин хэрэглэгдэхүүн [illegible] ажаhуудалай эд бараа гаргаха гол шэглэлтэй юм. Энэ жэл соо миллион түхэригэй кабель, эдэй шнур болон бусад зүйлнүүдые бүтээхээр түсэблэгдэнэ. Эдэнь РСФСР-эй, Украинын, Закавказиин республикануудай худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эльгээгдэхэ.

(ТАСС).

ТАДЖИГАЙ ССР. Манай ороной эгээн урда захын түмэр замай барилга үргэлжэлнэ. Термез — Курган-Тюбе — Яван хотонуудые холбохо энэ зам Таджигай ССР-эй промышленностиин хүгжэлтэдэ ехэ удха шанартай байха юм. hаяхан Калининабад хотын оршондо Вахш мүрэн дээрэ 220 метр утатай түмэр замай хүүргэ ашаглалгада үгтөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вахш мүрэн дээрэ баригдаhан түмэр замай хүүргэ.

ТАСС-ай фотохроника.

ПАРТИИН ТҮСЭБ — арадай хэрэг

ПАРТИИН XXV СЪЕЗДДЭ ЗОРЮУЛЖА, КПСС-эй ЦК-гай ГАРГАҺАН «СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1976—1980 онуудта ХҮГЖӨӨХЭ ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮДЭЙ» ПРОЕКТЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

ДУТАГДАЛНУУДАА УСАДХАХА ГЭЭШЭ МАНАЙ ЗОРИЛГО

Буряадай «Скотопром» трестдэ мүнөө 24 совхоз ороно. Энэ трестын харьяата ажахынууд гол түлэб мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилжэ, гүрэндөө мяха ехээр оруулха уялгатай. Һаяхан энэ трестдэ партийна нээмэл суглаан боложо, үнгэрһэн табан жэлэй дүнгүүдые согсолоод, «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэһэн, урдахи зорилгонуудаа тодорхойлһон байна. Энээн тухай доро бэшэгдэбэ.

Мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ тушааха юһэдэхи табан жэлэй түсэбые трестын харьяата ажахынууд амжалтатайгаар дүүргээ. Гүрэндэ тушааха түсэб мяхаар 101,6 процент, һүөөр—105,7, нооһоор — 107,9 процент бэелүүлэгдээ. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, «Никольский», Санагын совхозууд табан жэлээ эрхим дүнгүүдтэйгээр гаталба. Трестын ажахынууд энэ үедэ мяхалиг малаа урдахи табан жэлэйхиһээ хоёр дахин олон болгожо шадаа. Эдэ ажахынуудта казахай сагаан толгойто герефорд болон хальмаг үүлтэрэй мал үсхэбэрилэгдэдэг болоо. Хоёр совхоз мяхалиг үүлтэртэ мал үсхэдэг ажахы гэжэ нэрлэгдэнэ. Үшөө хоёр ажахы нимэ эрхэтэй болохоёо байна.

Табан жэлэй туршада трестын ажахынуудай капитальна хэрэглэмжэдэ 24,5 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Энэ мүнгөөр малай байранууд, силос дараха нүхэнүүд бүтээгдээ, газар һайжаруулха, шэнэ газар ашаглаха, трактор машинанууд болон бусад түхеэрэлгэнүүдые абаха хэрэгтэ, культурно-ажаһуудалай барилгануудта тэрэ гаргашалагдаһан байна. Тиигэжэ эдэ ажахынууд материально-техническэ талаар нилээд бэхижүүлэгдээ. Эдэ жэлнүүдтэ ниитын адууһа малые тэжээлээр хангаха хэмжээнүүд абтаа. 18.300 гектар шэнэ газар ашаглагдаа, 11 мянга гаран гектарта олон жэлэй ногоон таригдаа. Мүн совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ, ажахынуудые мэргэжэлтэдээр хангаха хэмжээнүүд абтажа захалаа.

Эдэ бүгэдэ тухай тус трестын директор **А. В. Паршин** суглаанда хабаадагшадта элидхээд, үйлэдбэриндөө бии байгаа дутагдалнуудта, саашанхи зорилгонуудта тогтоо.

Нэн түрүүн тэжээл ехээр абадаг болохо хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдээшье һаа, жэл бүри трестын харьяата ажахынуудай мал тэжээлээр миил 45—50 процент хангагдана. Тиимэһээ шэнэ табан жэлэй эхинһээ энэ талаар бүри ехэ оролдолго гаргагдаха, газар һайжаруулха, шэнэ газар ашаглаха, олон жэлэй ногоо тариха, ургаса ехэтэй тэжээлэй ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ хэмжээнүүд абтаха болоно. Илангаяа газар тарялангай культура дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Энээн тухай элидхэлшэ болон директорэй орлогшо, газар тарялангай таһагай начальник **И. И. Трофимов** анхарһан байна.

Хоёрдохёор, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, малай һубайралгатай, үхэл гарзатай эрид тэмсэхэ тушаа хөөрэлдөө. Мүнөө үедэ трестын харьяата ажахынуудта мал олоор һубайрна, гарзална ха юм. 1975 ондо «Комсомольский» совхозой 2300 үнеэдэй мянгаадынь түл үгөөгүй, һубайраа. Бүхы трестээрээ жэлдэ 8—9 мянган тугал дутуу абтана бшуу. Халдабаритай үбшэнэй үзэгдөөгүйшье һаа, аяар 3,5 мянган үхэр, 9 мянган хонид үнгэрһэн жэлдэ гарзада ороо.

Шэнэ табан жэлдэ нимэ байдалые тэсэхээр бэшэ. Мяхалиг мал үсхэбэрилгын технологиие хубилгаха, нэгэ газарта олон мал байлгажа, тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулжа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха саг ерээ гэжэ директорэй орлогшо, мал ажалай таһагай начальник **В. М. Тарасов** мэдүүлээ. Мүнөө үедэ трестын ажахынуудта 56 мянган үхэр шахан таргалуулха 9 томо комплекс барилгдажа эхилэнхэй. Тайлсын, Бодоной, Енгорбойн, Түнхэнэй, Бодонгуудай, «Улаан-Туяа», Хурамхаанай, Мөөрөөшын совхозуудта 3,5—4 мянган тугал түргэн зуура түлжүүлхэ, шахан таргалуулха байранууд бүтээгдэхээр хараалагдана. «Никольский» совхоздо жэлдэ 18 мянган тугал, буруунуудые түлжүүлхэ, шахан таргалуулха зорилго табигдана. Тиигэбэл шэнэ табан жэлдэ мяха абалга, гүрэндэ тушаалга эрид дээшэлүүлэгдэхэ ушартай.

Суглаанда хабаадагшад шэнэ табан жэлдэ продукциин шанар һайжаруулгада ехэ анхарал хандуулха байна. Мүнөө дээрэ тушааһан малай миил 45—50 процентнь, хонидой оройдоо 20—34 процентнь тарган сэгнэлтэтэйгээр абтана. Мүн шанар муутай ехэ һүнэй, нооһоной тушаагдаһан дээрэһээ ажахынууд жэл бүри ехэхэн олзоёо алдана, ехэ яла түлэнэ гэжэ түсэблэлгын таһагай начальник **А. А. Интаев** анхараа. Шэнэ табан жэлэй эхинһээ хойшо нимэ байдалһаа гарахын, гүрэндөө һайн шанартай продукци үгэхын түлөө тэмсэхэ бологдоно. **Тиихын тула ажалай түлөөһые продукциин шанарай зэргээр тогтоохо шухала гэжэ** хүнүүд дурадхаба.

Мүн хаа хаанагүй ажалай тоосооной гуримда орожо, ажалаа үргэлжэдэнь оньһожоруулжа, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ асуудалда үгэ хэлэһэн хүн бүхэн тогтоһон байна. Ажахынуудта малай тоо бүридхэл нарин һайн болгохо, малшан бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, хиналта ба шалгалтын хүдэлмэри гуримшуулха тухай **А. Н. Иевский** хэлээ.

Бүхы дээрээ трестын хүдэлмэри һайжаруулхын тула таһагууд хоорондоо нягта холбоотойгоор ажаллаха, хүн бүхэн холын хараата, мүн жэлэй, һара бүриин түсэб табиха, тэрэнэй дүүргэлтын хойноһоо хиналта табиха шухала гэжэ хэлсээ.

Б. ГЫЛЫКОВ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй гальваническа цехэй коллектив партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысөөндэ ородсоод, хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлнэ. Цехэй залуу хүдэлмэришэн Кузьма Куклин халаанайнгаа даабари 15—20 процентээр үлүүлнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кузьма Куклин ажалдаа.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ДАРХАН СОЛОТОЙ ХҮБҮҮН

Модошо нарин дарханай мэргэжэл шудалха гээшэ нилээн хүндэ хэрэг гэжэ мэдээжэ. Юрэдөө, энэ ажал шэлэһэн хүндэ тусгаар бэлиг урһаа үгтэдэг байгаа ёһотой гэжэ һанахаар. Мэдэхэ, шадахагүй хүнэй харахада модон бүхэн адли шэнгеэр үзэгдэхэ. Гэбэшье тиимэ бэшэ ха юм. Хуһан, нарһан, шэнэһэн, уляаһан... Үшөө дуб, клёноршье энэ тэрэ юумэ хэхэ баатай бологдодог гээшэ. Эдэ бултадаа өөрын онсо шэнжэтэй. Тэрээн бүхэндэ ондоогоор хандажа, модоной һудалые, сахариг бүхэригыень наринаар шэнжэлэн, хараадаа абажа, зохид сооонь таарулан, хэхэ гэһэн юумэеэ бүтээхэ хэрэгтэй бшуу.

Георгий Вторушин уриханаар энеэбхилэн эдэ бүгэдые намда хөөрэнэ. Хараха янзада юрын гэхэдэ юрын, хара хилэн үһэтэй, залуушье һаа, түбшэн томоотой, эрид шууд харасатай хүбүүн.

Авиационно заводой комсомолой комитедэй секретарь Владимир Остапов Георгитой намайе танилсуулхадаа, ажалдаа ехэ амжалта туйлахаһаа гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг эрхим комсомолшуудай нэгэн гэжэ хэлээ һэн. Үнэхөөрөөшье, цехэйнгээ комсомолой организациин секретариин ямаршье даабари үгөө һаань, саг олоод, дүүргэһэн лэ байдаг юм.

Тиимэһээ заводой комсомолой комитет нарин дархашуулай комсомол-залуушуулай бригада эмхидхэхэ гэжэ шиидэхэдээ энэ хэрэгые Георгидо даалгаһаниинь гайхалгүй ааб даа. Вторушин нэн түрүүн сугтаа хүдэлхэ нүхэдөө наринаар шэлээ. Тиихэдээ үнинэй, дүй дүршэлтэй хэдэн дархашуулые бригададаа абаа һэн. Энэнь зүйтэйл юумэн байгаа. Нарин дарханай нюусануудые һая таажа эхилэгшэдтэ тэдэнэр нилээн ехэ туһа хүргэхэ, мэргэжэлээ улам гүнзэгыгөөр шудалжа, ёһотой дархашуул болоходонь нүлөөлхэ байна.

Шэнэ бригада гансата һайнаар хүдэлжэ эхилээ гэжэ хэлэхээр бэшэ ааб даа. Гэбэшье богонихон саг соо ямаршье үндэрые дабаха шадалтай бригадын мүндэлһэн ушарта Георгий Вторушинай горитой габьяа бии байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Бригадын ажалай үрэ дүнгүүд һараһаа һарада, жэлһээ жэлдэ дээшэлжэ эхилээ. удангүй тус коллектив халаанайнгаа даабариие 120—150 процент заабол дүүргэдэг болоһо, завод со[…] суурхажа эхилээ һэн.

Юһэдэхи табан жэ[…] эхиндэ мүндэлһэн энэ бри[…]да табан жэлэйнгээ даа[…]риие байгша оной август с[…] дүүргээд, мүнөө КПСС-[…] XXV съездые нэрэтэй со[…] тойгоор угтахын түлөө да[…] гэрһэн мүрысөөндэ оролсо[…] ВЛКСМ-эй зүгһөө съезд[…] барюулагдаха рапорт до[…] гараа табиха эрхэдэ хүртэ[…] түлөө тэмсэнэ.

Георгий коммунис ажа[…] ударник гэһэн нэрэ зэргэт[…] гурбадахи разрядай модо[…] нарин дархан юм. Тэрэ[…] гаргаһан продукци ходо[…] эрхим шанартай бай[…] Тиимэһээ бригадын гэшү[…] тэрээнһээ жэшээ абажа, га[…] дэхэгүйе оролдоно.

Тэрэ мүнөө арбадахи [та]бан жэлэй тоосоогоор хүд[эл]нэ. Хубиингаа табан жэ[лэй] түсэб дүүргэһэн тухай[…] байгша оной эхеэр элид[…] һэн. ВЛКСМ-эй Буряа[…] обком комсомолец Георг[…] Вторушинай габьяата а[…]лые хараадаа абажа, тэрэн[…] ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Та[…] жэлэй залуу гвардеец» гэ[…] хүндэлэлэй мүнгэн тэмдэг[…] шагнаха тухай зуурпала[…]хай.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

ҺҮНЭЙ ШАНАР ЯАЖА ҺАЙЖАРУУЛХАБ

Жэлһээ жэлдэ һайн шанартай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ зорилго хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдадаг гээшэ. Зүгөөр республикымнай зарим, ажахынуудта тэрэ зорилго мууса бэелүүлэгдэдэг байна. Тоһоной заводуудта муу шанартай, шорой шохойтой, гашалха болоһон һүн ороно. Тиимэһээ һүнэй шанарта эрилтэ табидаг гүрэнэй шэнэ стандарт тухай, мүн ямар хэмжээнүүдые абабал, һүнэй шанарай дээшэлхэ байһан тухай хөөрэхэ зорилго табигдана.

Орон доторнай 1975 ондо һүнэй шанар шалгаха шэнэ ГОСТ 13264-70 гэдэг нэбтэрүүлэгдэжэ дүүрэбэ. Шэнэ ГОСТ-ын ёһоор, һүнэй ганса хэды шэнээн гашалангир бэшэ, үшөө хэр зэргэ хүйтэрүүлэгдэһээрнь, хэр ехэ микробтой байһаарнь ба шорой шохойтой хэды шэнээн холисолдооб гэжэ шалгагдаха юм. Һүнэй промышленностиин предприятинуудта һүн сортоор тодорхойлогдон тушаагдадаг болохо байна. Жэшээнь, 1-дэхи сортын һүн 16—18 градус гашуунтай, механическа холисолдолгонь тусхай эталонгоор 1-дэхи группын, микробтой байһаниинь 1-дэхи сортын, һүн +10 градус хүрэтэр хүйтэрүүлэгдээд байхадаа, «1-дэхи сортын гэжэ тоологдохо юм. 16—20 градус гашуунтай механическа холисолдолгонь 2-дохи группын, микробуудтай байһаниинь 2-дохи классай һаа, һүн 2-дохи сортын гэжэ тоологдохо. 1-дэхи, 2-дохи сортын эрилтэдэ хүрөөгүй һүн сортгүй гэжэ тоологдоно.

Эдэ эрилтэнүүдһээ гадна, бусад ямар ушарнуудта һүн тушаалгада абтахагүй гээд, ГОСТ баһа элирүүлнэ. Жэшээнь, 22 градусһаа дээшэ гашуубтар, 3-дахи группын механическа холисотой, микробтой, муухай һүн IV-дэхи классай байхадаа: үнеэнэй туталлаһаар түрүүшын долоон хоногой ураг, шэргэжэ эхилһээр һүүлшын долоон хоногой һүн, химическэ бодосуудай болон нефтепродуктнуудай үнэртэй, щелочно, кислотно зүйлнүүдэй нэмэлтэтэй һүн.

Һонгино, мангирай, бусад үбһэнэй үнэртэй, урагни, эхүүн амтатай һүн ГОСТ-ын ёһоор абтахагүй болоно.

Тиихэдэ шэнэ ГОСТ-ын ёһоор 1-дэхи сортын 1 тонно һүн — 246, 1-дэхи сортынхёор хүйтэрүүлэгдэһэн һүн — 251, 2-дохи сортын — 230, сортдо ороогүй һүн — 219 түхэриг болохо.

Республика доторнай энэ шухала хэрэг хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байнаб? Декабриин 1-һээ бүхы ажахынууд шэнэ ГОСТ-ын эрилтээр һүеэ тушаажа эхилээ. Республикын колхоз, совхозууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тиигэжэ һүнэй фермэнүүдэй материально-техническэ бааза бэхижэжэ, һү һаажа абаха культурань һайжараа.

Гэхэтэй хамта энэ шухала хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаһан ажахынууд олон. Жэшээнь, Түнхэнэй, Зэдын, Яруунын, Захааминай, Сэлэнгын, Загарайн, Улаан-Үдын аймагуудай һү һаалиин фермэнүүд һүеэ хадагалха, хүйтэрүүлхэ, шанарыень шалгаха материально-техническэ бааза муутай байһаар. Тиимэһээ тэдэ ажахынуудай муу шанартай һү гүрэндэ тушаадагынь гайхалгүй.

Һайн шанартай һү гүрэндэ худалдахын тула ямар эрилтэнүүд табигдадаг гээшэб? Нэн түрүүн һаалиин үнеэдэй эдеэлүүлгэ, уһалалга, харууһалга зүбөөр эмхидхэгдэһэн байха ёһотой. Гадна һүнэй амһартанууд, фермэ сооһи зэр зэмсэгүүд ветеринарна эрилтэдэ харюусамаар байха зэргэтэй. Фермын газаа зосоохние сэбэр байлгаха шухала. Һү тушаан абадаг байра сэбэр ба оньһон техникээр хангагдаһан байха. Малаа сэбэрээр байлгаха хэрэгтэй. Тиигээгүйдэ үнеэдэй нюрган, дэлэндэ тэжээлэй хог, шорой, шабааһан халдана. Тиимэ үнеэнэй нэгэ миллиметр һүн соо 400 мянган бактери, харин һайн харууһатай үнеэдэй һүн соо 48 мянган бактери олдоно. Һаалишад һарадаа нэгэ дахин медицинскэ шалгалта гараад, санитарна дэбтэртээ тэмдэглүүлхэ зэргэтэй. Һаагдаһан һү үхэрэй байра соо удаан байлгангүй, түргөөр шүүгээд, суглуулдаг байрада асарха шухала. Һүүлдэнь һүеэ удааруулангүй хүйтэрүүлхэ хэрэгтэй. Һү хүйтэрүүлхэдэ микробой олошорхо ябадал аалидана. Цельсеэр градус хүрэтэр хүргэгдэһэн һүн соо хоёр үдэрэй туршада микробууд олошорногүй. Һү мүльһэтэй уһан соо гү, али тусхай оньһон түхеэрэлгын хүсөөр хэхэ арганууд бии. Машинаар һаагдаһан һүн сэбэр байдаг. Гэбэшье машинаяа һалан муухайгаар байлгабал, һүнэй шанар эрид муудаха. Тиигэхэгүйн тула амһарта болон машинаяа саг болзор сооонь сэбэрээр угааха, аршаха шухала.

Һүнэй шанар шалгаха лаборатори фермэ бүхэндэ байха ёһотой. Эндэ хүдэлдэг лаборант һүнэй шанар ба амһарта болон бусад хэрэгсэлнүүдэй ариг сэбэрые шалгажа байха уялгатай.

Сэбэр һү тушаадаг һаалишадые материальна болон моральна талаар урмашуулха хэрэгтэй. Тиихын тула 1-дэхи сортын һү тушааһан һаалишанда һүнэйнь сэнгэй 3,9 процент ба һү хүргэһэнэйнь нэмэлтэ түлбэриһөө 70 процент үгтэхэ байна.

Дээрэ дурсагдаһан хэмжээнүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадабал һайн шанартай һүн гүрэндэ тушаагдажа, һаалишадайшье салин дээшэлхэ болоно. Тиихын тула колхоз совхозуудай мэргэжэлтэд эрид хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

А. ХАНГАЛОВА,
хүдөө ажахын продуктнуудые худалда абаха ба тэрэнэй шанар шалгаха гүрэнэй инспектор.

ҺУРГУУЛИНУУДТА ТУҺАЛНА

Һурагшадые техническэ мэргэжэлдэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар Улаан-Үдын локомотивна деподо яһала ехэ юумэн хэгдэнэ. 65-дахи дунда, 39-дэхи найман жэлэй һургуулинуудта техническэ кружогуудые эмхидхэжэ, дүй дүршэлтэй залуу машинистнүүд хэшээлнүүдые үнгэргэдэг болоо. Энэ хэрэгэй хэр зэргээр ябуулагдажа байһаниие манай предприятиин комсомолой комитет һургуулинуудай комитедтэй суг шалгана.

39-дэхи найман жэлэй һургуулида машинист-инструктор С. Дунаевай хүтэлбэрилдэг колонныи машинистнүүд Александр Аюшеев, Александр Плюснин гэгшэд үхибүүдые тепловозтой танилсуулна.

65-дахи һургуулида Сергей Мальканов, Сергей Тризна гэгшэдэй ударидалга доро хүдэлдэг «Эдир радистнуудай» кружок бии болгогдонхой. Эндэ үхибүүд радиоприёмнигуудтай, рацитай танилсажа, электротехническэ эрдэмэй нюусануудые таажа һурана. Тиихэдэ дамжуулгын болон тодожо абалгын тусхай радиоаппаратура наринаар шудалжа, тэдэниие өөһэдөө суглуулаад, агаарай богони долгинууд дээрэ эфиртэ гарадаг болохо юм.

Владимир Таракановай хүтэлбэри доро вокально-инструментальна ансамбль эдэ һургуулинуудта бии болгогдоо. Үхибүүдые электрогитара, барабан, саксофон, контрабас дээрэ наадажа һургахаһаа гадна, дуу, хатарта дуратайшуулые элирүүлжэ, һонирхолтой концертнэ программа бэлдэнэ. Удангүй эдэнэр һурагшанарай, тэдэнэй түрэлхидэйнь урда хэһэн хүдэлмэреэ харуулха боложо байна.

Милициин эдир нүхэдые һургаха, бүридхэхэ хэрэг Юрий Касьяновта даалгаабди. Мүнөө үедэ 39-дэхи, 65-дахи һургуулинуудта ЮДМ-эй отрядууд бии болгогдоод, кинотеатр болон кинозалнууд соо ниитын гурим эбдэгшэдтэй тэмсэл эхилээ. Гадна һургуули доторойнгоо журамые һайжаруулха зорилготой.

В. МИРОШНИЧЕНКО.
комсомолой комитедэй секретарь.

ГРУЗИИН ССР. Тбилиси хотын тамаралгын бассейн соо үбэл, зунгүй 20 бүлэг ватерполистнууд, уһан доогуур тамардаг спортсменүүд, мининшье тамарагшад, спортивна мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Грузиин Спорткомитедэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн тусхай спортивна комбинадта хабаатай тамаралгын бассейн.

ТАСС-ай фотохроинко.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДТА

РСФСР:

ОРОНУУДАЙ «ИНТЕРНАТ»

Холын Хойто зүгэй хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд оронуудые хааха хорёо барииха хэрэгые хоёр дахин хямдаруулха бүлэг түхеэрэлгэ зохёобо. Институдай туршалгын ажахыда нэгэ хахад мянган гектар талмайтай хорёо баригдаанхай. Намарай хоёр һарын туршада, һүниин ута болоходо, оронууд эндэ байлгагдадаг. Эгээл энэ үедэ оронууд дуратай һархяагуудаа бэдэржэ, ой тайга соогуур тарашадаг, зэрлиг оронуудтай нэгэдэжэ, үгы болошохоёо һаатадаггүй юм. Оронуудай байрлаха «интернадууд» эрдэмтэдэй найдалые харюулаа. Оронууд үгы болохоёо болёо, тэдэниие харууһалгын гаргаша бага болоо.

УКРАИНА:

ҺАРХЯАГ УРГУУЛХА ШЭНЭ АРГА

Одессын хүдөө ажахын институдай эрдэмтэд катакомбонуудта ургуулһан шампиньонуудайнгаа түрүүшын ургаса хуряаба. Тэдэнэр газар дорохи, шулуун дунгарнуудые малтахаяа болижо, хэрэглэлһээ гараһан галерейнүүд соо шампиньонуудые ургуулха промышленна шэнэ технологи зохёогоод, тэрэнээ хэрэглэһэн байгаа. Шэнэ технологи ороной сагай ямаршье уларилтай зононуудта оршодог катакомбо, мүн тиихэдэ шахта, руднигта, ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадта һархяаг ургуулха промышленна бүлэг барилга хэхэ арга олгохо байна гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно.

УЗБЕКИСТАН:

ДҮЙ ДҮРШЭЛ, АЖАЛАЙ НЭГЭДЭЛ

Ташкентын бүд нэхэлгын комбинадта эмхидхэгдэһэн түрүү дүй дүршэлэй һургуулида хабаадагшад бултадаа түсэбтэ табан жэлдэ абаһан уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргээ. 140 хүдэлмэришэн, тэдэнэй һурган хүмүүжүүлһэн залуу хүбүүд, басагад түсэбһөө гадуур хоёр мянган тонно утаһа, 18,5 миллион метр бүд нэхэжэ гаргаа.

Комбинадта түрүүшын нимэ һургуулиие Социалис Ажалай Герой Л. Казанцева хүтэлбэрилжэ эхилһэн юм. Л. Казанцева нормоһоо хоёр дахин олон, нэхэлгын 48 станок хангажа эхилээ һэн. Техническэ мэргэжэлэй училищи дүүргэһэн хэдэн басагадые тэрэ мэргэжэлдээ һургахаар абаа. Мүнөө тэрэнэй һурган хүмүүжүүлһэн басагадай хүн бүхэн 36 станогто хүдэлнэ.

Герой эхэнэрэй үүсхэлые дүй дүршэлтэй бүд нэхэгшэд дэмжээ һэн. Ажалай ветерануудай дүй дүршэлэй, залуушуулай эршэ зоригто ажалай ашаар предприятиин коллектив продукци худалдалгаар табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

КАЗАХСТАН:

«ЖЭГҮҮРТЭ ЛАБОРАТОРИ»

«ИЛ-18» гэжэ агаарай онгосодо түхеэрэгдэһэн «жэгүүртэ лаборатори» Казахстанай ниислэл дээгүүр элиин ниидэдэг болобо. Тэрэнэй ашаар Алма-Атын Ленинградай эрдэмтэд хотын агаарые шэнжэлэн шалгажа эхилбэ. Байрын гэрнүүдэй оршондохи агаарые шэнжэлэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Юуб гэхэдэ, хадануудай дунда оршодог Алма-Ата хотодо агаар хүдэлхэгүй, тогтонги байдаг. Шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүдэй ёһоор, эрдэмтэд агаарые хүдэлсэтэй болгохо арга бэдэрхэ юм. Хотын тон бага хүдэлсэтэй агаартай участогууд тодорхойлогдожо, энээгүүр автомобильнүүд үсөөн ябадаг болохо байна.

КИРГИЗИ:

ЗАЛУУ МОДОД ТАРИГДАНА

«Һэримжэтэй ябагты. Урдатнай залуу модод таригданхай!» — нимэ бэшэгтэй тэмдэгүүд Киргизэй лесничествэнүүдэй хилэ шадарһаар харагдадаг болоо. Хададахи Иссык-Куль нуурай эрьеэ шалбэһэтэ болон набшаһата мододые тарижа дүүргэбэ.

Энэ жэлдэ эндэ дүрбэн [...] гектар шахуу талмаие хасуури ба хуһан тужа эзэлбэ. Һалхинһаа, уһанһаа газарай хүрьһэнэй нуралгые хамгаалхаһаа гадна, эдэ модод республикын курортнуудай зонуудые шэмэглэхэ болоно (ТАСС).

МАЛ АЖАЛ — ГАБШАГАЙ АЖАЛ

КОЛХОЗУУДАЙ ТЭЖЭЭЛЭЙ ПОЛИ[…]

Ороной колхозуудта ниитын адууһа малай элбэг хүрэхэ тэжээлэй үндэһэ һуурин ямараар табигдажа байһые СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын мэргэжэлтэд гүнзэгыгөөр шэнжэлбэ. Малай тэжээл үйлэдбэрилгые ехэдхэхын, олон жэлэй ногооной үрэһэ ехээр абалгые хүгжөөхын түлөө шухала дурадхалнуудаар ажахынуудые «хангаха» гэһэн зорилготойгоор энэ хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. Хэһэн хүдэлмэри тухайдаа хөөрэжэ үгэхэ гуйлтатайгаар ТАСС-ай корреспондент СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын тэжээлэй, нуга сабшалан ба бэлшээриин гол управлениин начальник А. И. ОЛЬЯШЕВТА хандаба.

— Үбһэ хулһа ехээр сабшажа абаха гээшэ фермэнүүдые элбэг хүрэхэ тэжээлээр хангаха гол эшэ үндэһэн байһаар гээд шэнжэлгэ элирхэйлэн харуулаа,—гэжэ А. И. Ольяшев тэмдэглээ.— 28 миллионһоо үлүү гектар дээрэһээ тэжээл хуряагдадаг юм. Энэнь бүхы тэжээлэй 70 шахуу хубинь болоно. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй үедэ ехэ хубилалтанууд хэгдээ. Нэн түрүүн тэжээлэй ургамалнуудай тарилгын талмай бага зэргэ һайжаруулагдаа. Ургаса багатай нэгэ жэлэй ногоо тарилга 2 миллион гектараар бага болгогдоһон байна. Хүсы үбһэн, эспарцет ба шэмэтэ бусад ургамалнуудай талмай нилээд үргэдхэгдөө. Газар элдүүрилгые һайжаруулһанай, оньһожоруулга үргэдхэһэнэй ашаар нэн түрүүн уһалагдадаг газар дээрэһээ ургаса үлүү ехээр абадаг болоһон байнабди.

Жэл бүхэндэ үндэр баян ургаса абадаг колхозууд улам олошоржо байна. Ушар нимэһээ тэжээлэй алтан жаса бии болгогдоно. Жэшээнь, Тульска, Вологодско областьнуудай «Новая жизнь», «Родина» колхозуудые абаад харая. Тулыихид һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгожо, 280 гектарай туд бүриһөөнь 400 шахуу центнер ногоон эшэ намаа хуряана. Тэжээлэй нэгэ единицын өөрынь үнэ сэн 1,5 мүнгэнһөө үлүү болодоггүй юм. Гадна эндэ гектар бүриһөө силосэй 360 центнер кукуруза, 900 центнер тэжээлэй свекло хуряагдана. Вологодско областиин «Родина» колхоз шэмэтэ тэжээл хуряажа абадаг байһаараа суурханхай. Жэлдээ хоёр ургаса хуряажа, зунай турша соо гектар бүриһөө тэжээлэй 6 мянган единицэ абадаг байна. Колхозуудай союзна Соведэй һаяын заседани дээрэ эдэ ажахынуудай дүй дүршэлэй һайшаагдаһаниинь дэмы бэшэ. Тиин ороной бүхы районуудта эдэнэй дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэжэ дурадхагдаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ тэжээлэй ургамалнуудай гарасын дээшэлээшье һаань, Казахстанай, Грузиин, РСФСР-эй Хара хүрьһэтэ бэшэ зоноын, талата районуудай, Украинын колхозуудта малай тэжээл бэлэдхэлгэ хангалтагүй байһаар. Эрдэм ухаанда үндэһэлэн, агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые зүбөөр бэелүүлбэл, тэжээл хоёр дахин ехээр абажа болоно гээд эндэхи түрүү ажахынуудай, үрэһэнэй участогуудай дүй дүршэл элирхэйлэн гэршэлнэ.

Хахалагдадаг газарта минеральна ба нютагай үтэгжүүлгэнүүдые хангалтагүй багаар оруулалга муу ургасын гол шалтагаан болоно.

Хара хүрьһэтэ бэшэ зоно өөһэдын асуудалтай. Эндэхи хужарлиг хүрьһэндэ таарууг үйгөөр минеральна үтэгжүүлгэ оруулхадань, ашаг үрэ гарадаггүй. Тэрээнһээ гадна, эндэ, мүн бусад районуудта тэжээл бэлэдхэлгые техникэ хэрэглэлгые һайжаруулха хэрэгтэй.

Ган гасууртай районуудта уһалалга хэхэдэ, тэжээл абалгада һайнаар нүлөөлдэг юм. Уһалууриин газар дээрэ тэжээлэй ургамалнуудые тарихын тула колхозууд 1,8 миллион гектар таһалжа үгэнэ.

Гол ургамалнуудай тарилгадатар түргөөр эдеэшэдэг ямар бэ даа ургамалаар энэ талмайе эзэлхэ тухай онсолоң тогтожо хэлэхэ һанаатайб. 5 жэл соо колхозуудта нимэ тарилгын хэмжээн 3 дахин үргэдхэгдэжэ, мүнөө 4,5 миллион гектар эзэлдэг болонхой. Кубаниин ажахынууд эгээл эрхим дүнгүүдые туйлаһан байна. Эндэ бүхы тарилгын талмайн 10 хубидань нимэ аргаар тарилга хэжэ, жэл соо хүрэхэ үбһэ хулһанай 15 процентыень абадаг юм.

300 миллион гектар эзэлдэг энэ талмай тарялангһаа 1,5 дахин ехэ болоно. Энэмнай айхабтар ехэ баялиг лэ. Гэбэшье эндэһээ хуряагдаһан ургаса бүхы тэжээлэй оройдоол 30 процентнь болодог байһаар. Эдэ газар элдүүрилгые һайжаруулхын тула һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн жэл соо 8,6 миллион гектар сабшалан, бэлшээри болгогдоһон, миллионһоо үлүү гектар уһалагдан һайжаруулагдаһан[…] шээри болгогдоһон байгаа[…]

Олон жэлэй ногооной [ү]рһэ һайжаруулангүй, ба[…]лиин ба таримал ногоо ех[…] абажа шадахагүй байна[…] Жэл бүхэндэ 9 миллион [ша]хуу гектарта олон жэлэй [но]гоо һэлгүүлэн тариха хэр[эг]тэй.

Ажахынууд хоорондын [...]дэлэ һуури дээрэ үйлэд[бэ]риие томодхохо, тусхай [...]лэлтэй болгохо гээшэ энэ[...] рилгые амжалтатай һайна[...] шиидхэхэ таарамжатай [...]онол мүн. Гомелиин нэгэ[...]лэй дүй дүршэл энээн[...] гэршэлнэ. Тэрэнэй бүри[...] 26 колхоз, совхоз, хоёр [...]вод ородог юм. Түрүүшын[...]гэ жэлдэ нэгэдэл үрэһэ б[...]дэлгээ 2,5 дахин дээшэ[...]лээ.

Тэжээл бэлэдхэлгэ оро[...] таряа хуряалгаһаа дутуу[...] шухала зорилго болоно. Ти[и]мэһээ ажахы бүхэн арга [...]гаяа дүүрэнээр хэрэглэ[...] элбэг хүрэхэ тэжээл [...]хэ ёһотой. (ТАСС).

ЭРДЭМТЭ БАГША

1946 ОНОЙ сентябрийн нэгэн. Багшанарай дээдэ hургуулида 1946—1947 онуудай hуралсалай жэл эхилээд байгаа. Тэрэ жэлнай урда урдынхиhаа нэгэ илгаатай hэн. Юундэб гэхэдэ дайгаа даража, даагаяа hүүлдэжэ, үбсүүндээ олон орден ба медальнуудтай, гимнастеркотой, кирзовэ сабхитай залуушье, наhажаалшье эрэшүүл тэрэ жэлдэ багшын дээдэ hургуулида hурахаа олоороо ороhон байгаа. Үшөө тиихэдэ гимнастерко самсатай, ялагар сабхитай багшанар институтдта түрүүшынхеэ бии болоо hэн.

Нэгэтэ октябрь hарын юрын нэгэ үдэр шэнэ багшын орожо ерэхые хүлеэжэ, аудитори соогоо hуубабди. Тиигэhээр hуутарнай. айхабтар хүнгэн алхасатай, яб гэмэ заhамал бэетэй, гимнастерко самсатай, офицерэй сабхитай, үбсүүндээ орден, медальнуудай арбаад колодкотой, хаб хара, урин хурса нюдэтэй хүн орожо ерээд, нэрэ алдараа хэлээд:

— Би мүнөө үеын ород хэлэн гэhэн предмедээр тандэ лекци уншадаг болохомни, — гэжэ соносхоо бэлэй.

Теэд багшамнай лекциеэ эхилхынгээ урда тээ бидэнтэй — хамагай түрүүндэ фронтовигууд Цыдыпов Ц-Ж., Санжиев Ш., Замбалов Д., Базаров Б. гэгшэдтэй танилсаба. Тэдэнэр ямар фронтдо, хаана дайлалдаhан тухайгаа шэнэ багша Иннокентий Васильевич Баранниковта хөөрэжэ үгэбэд. hүүлээрнь багшамнай өөр тухайгаа тобшохоноор хөөрэбэ.

И. В. Баранников 1940 ондо Буряадай педагогическа институт дүүргээд, ород хэлэ ба литературын кафедрада багшаар хүдэлхөөр үлөөгдэhэн байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхээр, И. В. Баранников албанда абтаhан юм. Дүрбэн жэлэй туршада олон фронтнууд дээгүүр дайлалдажа, дэйшалхы Улаан Тугай хоёр орденоор, зургаан медаляар шагнагдажа, ахалагша лейтенант зэргэтэй болоод, нютагаа бусажа, дахинаа багшанарай дээдэ hургуулида багшалжа эхилhэн намтартай.

Иннокентий Васильевич ород хэлээр эрхим мэргэжэлтэ байхынгаа хажуугаар, түрэлхи хэлээ hайнаар мэдэдэгшье, шудалдагшье hэн. Арад зоноймнгоо түүхые, ажабайдалыень гүнзэгыгөөр мэдэхын тула түрэл хэлээ хүн бүхэн ехэ hайнаар мэдэхэ ёhотой гэжэ манда ходо хэлэдэг бэлэй. Багшамнай арадай аман зохёол, илангаяа «Гэсэрэй» юhэн hалаае тон hайн мэдэдэг байба. А. Торовой хөөрэхые бага ябахадаа оло дахин шагнаhан байгаа.

И. В. Баранников дайнай hүүлдэхи хоёр жэлэй туршада амжалтатайгаар хүдэлжэ, СССР-эй Педагогическа наукануудай академиин национальна hургуулиин научно-шэнжэлэлгын институдай аспирантурада эльгээгдэбэ. Аспирантурада урагшатайгаар дүүргэжэ, педагогикын эрдэмэй кандидат боложо, тэрэ институтдаа эрдэмтэ секретаряар томилогдоо hэн.

1952 ондо И. В. Баранников Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министрээр дэбжүүлэгдэжэ, Улаан-Үдэеэ ерэбэ. Министрээр хүдэлхэ зуураа, ниитэ политическэ, эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байгаа. Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай городской Соведэй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар, КПСС-эй Буряадай обкомой гэшүүнээр hунгагдаа. И. В. Баранников зургаан жэлэй туршада гэгээрэлэй министрээр хүдэлхэдөө, арадай гэгээрэлые улам саашадань хүгжөөхэ, илангаяа буряад hургуулинуудые шанар hайнтай номуудаар, hуралсалай туhаламжануудаар хангаха, ород ба буряад хэлэ заалгые эрид hайжаруулха хэрэгтэ нилээд ороддолго гаргаhан байха.

Педагогикын эрдэмэй кандидат Баранниковай найруулhан номууд, багшанарта методическа туhаламжа хүргэхэ зорилготойгоор бэшэгдэhэн томо зохёолнуудынь буряад hургуулинуудта ород хэлэ заалгые hайжаруулгада горитойхон туhаламжа хүргэhэн, мүнөөшье болотор хүргэжэ байдаг. Жэшээнь, 2-дохи, 5—6-дахи классуудта үзэгдэхэ ород хэлэнэй учебнигүүд, буряад hургуулиин эхин классуудта ород хэлэ зааха методико, ород хэлэ шудалан үзэхэдөө, буряад hурагшадай ядалдадаг гол шалтагаанууд тухай номууд, зохёолнууд хэблэгдэhэн байгаа.

Иннокентий Васильевич Баранников 1958 ондо СССР-эй Педагогическа наукануудай академиин национальна hургуулинуудай научно-шэнжэлэлгын институдай директорээр томилогдожо, Москва ошоо hэн. Тэндэ хүдэлжэ байхадаа, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ улам эдэбхитэйгээр хабаадажа, «Буряад hургуулида ород хэлэнэй абяануудые үгүүлжэ hургалгын научна үндэhэнүүд» гэжэ томохон ном бэшэжэ, докторско диссертаци хамгаалhан байгаа. Үшөө тиихэдэ «Ород хэлые зурагуудаар харуулхада» гэhэн номыень союзна болон автономито республикануудай hургуулинуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Гадна социалис гүрэнүүдэй hургуулинуудта тэрэ номынь бүришье ехээр хэрэглэгдэнэ.

Профессор Баранников имагтал буряад hургуулида бэшэ, харин монгол, болгар, сербо-хорватска, финно-угорска hургуулинуудта үзэгдэхэ ород хэлэнэй номуудые зохёоhон байха.

Педагогикын эрдэмэй доктор Баранников 40 жэлэй туршада hуралсалай методическа, научно-педагогическа хүдэлмэридэ эсэхэ сусахаа мэдэнгүйгөөр хабаадалсажа байхадаа, аяар 90 гаран томо ном, зохёол, программанууд болон статьянуудые бэшэжэ хэблүүлhэн. Тиимэhээ тэрэнэй алдар нэрэ манай гүрэн дотор мэдээжэ байхаhаа гадна, Европын болон Азиин социалис гүрэнүүдтэ суурханхай.

Нүхэр Баранников Москвада хүдэлжэ байгаашье hаа, республикынгаа ажабайдалаар, илангаяа эрдэмэй, соёл болбосоролой, арадай гэгээрэлэй хүгжэлтөөр саг үргэлжэ hонирходог, анхаралаа табижа байдаг. Илангаяа буряад hургуулинуудта ород болон буряад хэлэ заалгые hайжаруулха асуудалаар 1969, 1971, 1973, 1975 онуудта үнгэргэгдэhэн научно-практическа конференцинүүдтэ, педагогическа уншалгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, научна гүнзэгы удхатай элидхэлнүүдые уншажа, ород ба буряад хэлэ заадаг багшанарта теоретическэ, методическа туhаламжа хүргэhэн юм гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Манай республика дотор падагогикын асуудал шэнжэлдэг эрдэмтэд жэлhээ жэлдэ олошоржо байдаг. Энэ хэрэгтэ доктор Баранниковай хубитань ехэ. Тэрэнэй хүтэлбэри доро гү, али тэрэнэй туhаламжаар манай республикын 20 шахуу хүн кандидадай болон докторой зиндаада хүртөө. Жэшээнь, педагогикын асуудал шэнжэлдэг эрдэмтэд Ц-Ж. Ц. Цыдыпов, Э. Р. Раднаев, С. Ж. Балданов, В. Б. Махатов, Б. Б. Батоев, Д. Дарижапова, В. Г. Бальжиев болон бусадай нэрые дурдамаар.

Доктор Баранников научна шэнжэлгын зохёолнуудые бэшэхынгээ хажуугаар олон научно-шэнжэлгын зохёолнуудай, статьянуудай редактор байгаа. Нэрлэбэл, тэрэнэй редакцилгаар нимэ юумэнүүд hүүлэй үедэ хэблэгдээ: «Лингводидактика», «Национальна hургуулида шудалха ород хэлэнэй болон литературын учебнигэй научна үндэhэнүүд» (1974 он), «Яhатануудай хоорондын харилсаанай зэбсэг—ород хэлэндэ hургалгын шухала асуудалнууд» (1975 он), «Национальна эхин hургуулида ород хэлэ заалгын научна асуудалнууд» (1975 он).

Үшөө тиихэдэ Иннокентий Васильевич олон жэлэй туршада «Ород хэлэн национальна hургуулида» гэhэн журналай ахамад редактораар хүдэлжэ байна. Национальна hургуулинуудта ород хэлэ заадаг багшанарта научно-методическа туhаламжа хүргэхэ зорилготойгоор тон hонин статьянууд журналай хуудаhануудта саг үргэлжэ хэблэгдэдэг боложо, багшанарай эрилтые гүйсэд хангана гэхэдэ бурууу болохогүй. Баранников гансал өөрынгөө ажал хараад ябадаггүй, харин ниитэ политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэмнай СССР-эй болон РСФСР-эй Гэгээрэлэй министрнүүдэй научно-методическа соведэй, дээдэ аттестационно комиссиин научна соведэй, Совет-Иранай хани барисаанай бүлгэмэй президиумэй гэшүүнээр hунгагданхай.

Манай республика дотор арадай гэгээрэлые хүгжөөхэ хэрэгтэ оорынгоо хубитые оруулhанайнгаа түлөө И. В. Баранников Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багшын нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм.

Арадай гэгээрэлые улам саашань хүгжөөхэ, национальна hургуулинуудта ород хэлэ заалгые hайжаруулха, залуу эрдэмтэдые олоор бэлэдхэхэ хэрэгтэ үнэн зүрхэнhөө оролдожо ябаhанайнь түлөө «СССР-эй Гэгээрэлэй отличник» гэhэн значогоор И. В. Баранниковые нёдондо шагнаhан байна.

Профессор Баранников хэдэн жэлэй туршада СССР-эй Педагогическа наукануудай академиин национальна hургуулида ород хэлэ заалгые шэнжэлдэг институдай директорэй орлогшоор хүдэлнэ.

Иннокентий Васильевич Баранниковтай олон жэлдэ хамта хүдэлhэн нүхэдынь, илангаяа шабинарынь түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, үнэн зүрхэнhөө амаршалаад, олон жэлдэ элүүр энхэ ябахыень, зохёохы ажалдаа үшөө ехэ амжалтануудые түйлахыень, амгалан тайбан ажаhуухыень юрөөнэ.

Д. ОШОРОВ.
РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын национальна hургуулиин НИИ-гэй Буряадай филиалай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

ХЭhЭН АЖАЛААРАА БАЯСАНАБДИ

Манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз түсэбтэ табан жэлээ hайн дүнгүүдтэйгээр түгэсхэжэ байна.

Ягодный гахайн фермын коллектив илангаяа hайн амжалтануудые туйлана. Харууhалжа байhан гахайнуудайнгаа амидын шэгнүүрине нэмээхэ талаар гаханшад табан жэлэйнгээ түсэб 109 процент дүүргээ. Поршоонхонуудые абаха ба бүрин бүтэн түлжүүлхэ тушаа табан жэлэй даабари 28 процент шахуу үлүүлэн дүүргэгдээ. Мүн тиихэдэ табан жэлэй даабариhаа гадуур 13 процентээр ехэ гахайн мяхан гүрэндэ худалдагдаа.

Түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгэдэ манай отделениин түрүү гахайшад В. И. Чебунина, П. Карпович, Г. Ситникова болон бусад ехэ амжалта туйлаба. Жэшээлхэдэ, Иван Михайлович Афанасьевай хүтэлбэрилдэг Ягодный гахайн фермэ поршоонхонуудые абаха ба түлжүүлхэ, гахайн мяха худалдаха талаар социалис уялгаяа жэлhээ жэлдэ дүүргэдэг заншалтай.

28 жэлэй хугасаа дотор би Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ягодный отделениине эрхилэгшээр ажаллаха зуураа, гахайн фермын нимэ hайнаар ажаллаhание hананагүйб. Манай отделениинхид hүүлэй жэлнүүдтэ эли бодо урагшатайгаар ажаллажа байна. Колхозой партком, правлениhээ гадна, Загастайн сомоной Совет, гүйсэдком, депутадууд социалис мүрысөөндэ колхозой гэшүүдые олоор хабаадуулха, мүрысөөнэй үүргэ, нүлөө дээшэлүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Ямар амжалта туйлаhанайнгаа түлөө урмашуулгада хүртэхэ байhанаа бригада, фермэ, отарын ажалшад hайн мэдэдэг. Томо фермэ, бригада бүхэндэ депутадай болон арадай хиналтын постнууд байгуулагдаа. Тэдэнэр ажалай эмхидхэл hайжаруулха хэрэгтэ ехэ туhа хүргэнэ. Депутадууд түрүү үүргээ бодото ажал дээрээ харуулна.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ манай таряашадшье hайнаар ажаллаа. Ороохото үргамалнуудаймнай хэды гандабашье, 40 мянган центнерhээ дээшэ таряан хуряагдаа. Энэмнай нёдондо жэлэйхиhээ нилээд ехэ болоно. Колхоз 7 мянган центнерhээ дээшэ орооhо таряа гүрэндэ тушаагаа. Таряа хуряалгын hүүлээр механизаторнууд hоломоёо нарин нягтаар hүрилhэн, намарай паар hайн шанартайгаар хахалhан байна. Таряа хуряалга болон намарай паар хахалалга дээрэ залуу механизатор, Загастайн сомоной Соведэй депутат Федор Ефифанович Думнов үнэн сэхэ ажалаараа онсо шалгаржа, олоной магтаалда хүртэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй социалис мүрысөөндэ илагша өөрынгөө ажал хэрэгые түгэс мэдэхэ Загастайн сомоной Соведэй депутат, эрхим hаалишан Галина Ильинична Пескова съездын урда тээхи ажалай вахтада жагсанхай.

Үйлэдбэриингөө даабари амжалтатайгаар дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ Галина Песковагай дахяад түрүүлhэниинь хүнүүдые ехээр гайхуулаагүй. Тэрэ нютагаархи шанигаа дунда социалис мүрысөө үүсхэгшэдэй нэгэн, үнинэй депутат гэжэ үнинэй суутай юм. Тэрэ гансашье Ягодный hаалиин фермэ дээрэ бэшэ, мүн колхоз болон аймаг дотороо мэдээжэ болонхой.

Наймадахи табан жэлэй үедэ Г. И. Пескова hү hааха талаар хубиингаа даалгабарине 10 процентээр үлүүлhэн юм. Депутат Пескова туйлаhанаараа hанаагаа амараагүй, жэшээтэ ажалаараа шалгарhаар, Галина Ильинична юhэдэхи табан жэлэй даабарине дүүргэhэн тухайгаа үнгэрhэн жэлэй гурбадахи кварталда элидхээ hэн. Юhэдэхи табан жэлэй эхилhэнhээ хойшо Галина Пескова 192.600 килограмм hү hаагаа.

Загастайн сомоной Соведэй депутат Цырма Дашидондуковна Балтуева, А. Колодина, Д. Очирова гэгшэд мүрысөөндэ илагшаhаа гээгдэнэгүй. Табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэhэн тухайгаа эдэ нүхэднай элидхэhэн байна.

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, 1975 — 1976 оной үбэлжэлгын үедэ адууhа малай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха тушаа тодорхой социалис уялгануудые абаhан Бэшүүрэй аймагай малшадай үүсхэлые манай отделениин механизаторнууд, малшад бүри мүнэн hайшааhан байна.

Ягодное тосхоной үүлтэртэ малай фермые эрхилэгшэ Сергей Гурьянович Черных, тэрэшэлэн Загастайн сомоной Соведэй депутат, эхин шатын hургуулиин директор Людмила Михайловна Гордеева гэгшэд тосхоноингоо ажалшадай дунда ниитэ политическэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулна. Малшан бүхэн, механизатор, тарлашан бүхэн хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа дүүрэнээр ашаглажа, ажалай журамые шангадхахын, продукци бүри ехээр гаргадаг болохын, шанарыень hайжаруулхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсожо байна. Жэшээлхэдэ, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысэхэ зуураа, Ягодный гахайшад гүрэндэ гахайн мяха худалдалгаар 1976 оной түрүүшын кварталай түсэб съездын нээгдэхэ үдэртэ дүүргээд байха уялга абанхай.

Г. МИНАЕВ,
Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ягодный отделениине эрхилэгшэ, Загастайн сомоной Соведэй депутат.

БИИРЭ

УРАШУУЛАЙ БҮТЭЭЛНҮҮД— ОЛОНОЙ ҮЗЭМЖЭДЭ

«Совет Россия» гэhэн уран зурагай республиканска табадахи выставкэ үнгэрэгшэ оной hүүл багаар Москва хотодо нээгдээ hэн. Эндэ 2000 гаран урашуулай 5000 гаран бүтээл табигданхай. Уран зураг, графика, скульптура, уралан шэмэглэлгэ, арадай искусство харуулагдана.

Москва хотын выставкын түбэй залhаа гадна, СССР-эй, РСФСР-эй Уран зураашадай холбоонуудай, СССР-эй Уран зурагай академиин залнууд дотор тус выставкын экспонадууд табигданхай. Энэ хадаа зональна 10 выставкэнүүдэй дүн болоно. Владивосток хотодо амжалтатайгаар үнгэрhэн «Совет Алас-Дурна зүг» гэhэн зональна уран зурагай 4-дэхи выставкэ дээрэ табигдаhан бүтээлнүүдэй эгээл hайнуудынь мүнөө Москвада харуулагдажа байна.

«Совет Россия» гэhэн выставкын амжалтада Буряадайшье урашуулай хубита бии. Тэдэнэр тухай «Советская культура» газетэдэ ингэжэ бэшэhэн байха юм: «Хэдэн олон уран зураашад эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байдаг Буряадай коллектив ехэ ургаа...». Эндэ эдэбхитэй зураашад Д-Н. Дугаров, А. В. Казанский, С. Р. Ринчинов, Ю. А. Чирков тухай хэлэгдэнэ.

РСФСР-эй габьяата уран зурааша, Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша А. И. Сахаровскаягай графическа хүдэлмэринүүд олоной анхарал татана. «Минии Буряад орон», «Монгол ороноор» гэhэн бүлэг зурагуудhаа литографинууд эндэ табигдаа.

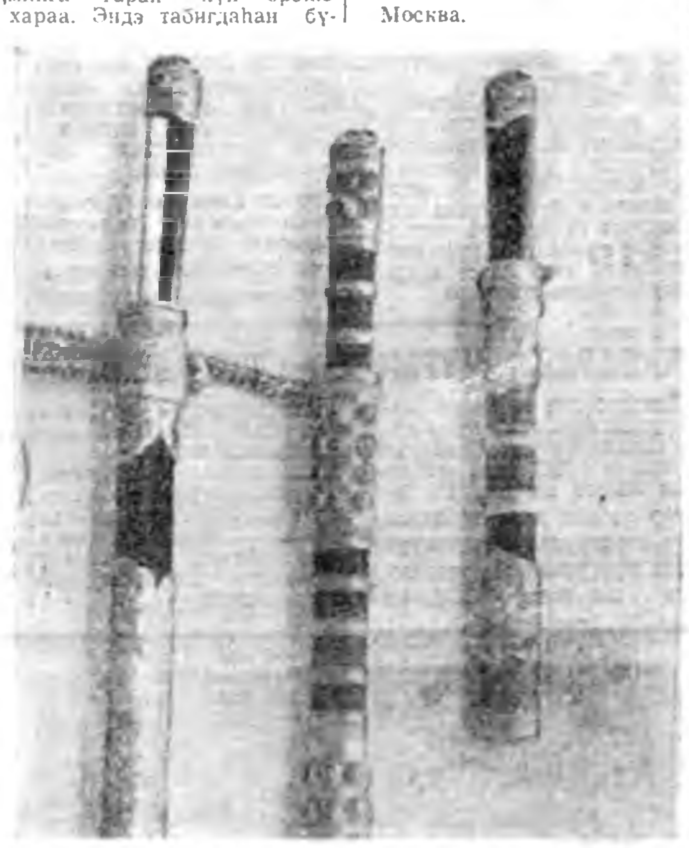
Мүнөө үнгэргэгдэжэ байгаа выставкэдэ залуушуул олоороо эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэй дунда Улаан-Үдэ хотын Г. Васильевай модоор hиилэжэ хэhэн бүтээлнүүд олоной анхарал татана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Буряад ороной залуу графигууд олон hонирхолтой зурагуудые асараа. Доржи Пурбуевай хэhэн номой шэмэглэл, Эдуард Аюшеевэй плакадууд, Валентин Архиповай зураhан БАМ-ай барилгашадай портредууд харагшадай hайшаал магтаалда хүртэнэ.

Уран дархашуул Р. Нохоров, М. Эрдынеев, С. Санжиев гэгшэдэй бүтээhэн мүнгэн хутага, шэмэглэл гоё hайханаар харагдана.

Выставкэ амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна. Зуу мянга гаран хүн орожо хараа. Эндэ табигдаhан бүтээлнүүдэй эрхим hайнуудынь шэлэн абтажа, «Ажалай алдар соло» гэhэн Бүхэсоюзна выставкэдэ табигдаха. Энэ хадаа КПСС-эй XXV съездэдэ манай уран бэлигтэнэй бэлэг болохо юм.

В. БЕЛЯКОВ.

Москва.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Б. Энкеевэй бүтээhэн панно. 2. М. Эрдынеев. «Хонишоной хатар». 3. Буряад урашуулай дархалhан мүнгэн хутаганууд.

Авторай фото.

ХЭДЭН МИЛЛИОНООР ҮЛҮҮЛЭЭ

Республикымнай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд үнгэрhэн жэлдэ муу бэшээр хүдэлжэ гараба. Республикынгаа ажалшадта эд бараа наймаалха табан жэлэй түсэб болзорhоонь 13 хоногоор урид дүүргээ. Ажалшадта 1 миллиард 23 миллион 350 мянган түхэригэй эд бараа худалдаха түсэб 1 миллиард 31 миллион 318 мянган түхэригтэ хүргэгдөө. Тиин табан жэлэй түсэб 100,8 процент дүүргэгдэжэ, хүн зондо түсэбhөө гадуур 8 миллион түхэригэй эд бараан, эдеэ хоол худалдагдаба.

Табан жэлэй түсэб ганса эд бараа наймаалха талаар бэшэ, харин ажахын-финансова бүхы шэглэлээр, тэрэ тоодо хүдөө ажахын продукци бэлэдхэхэ, олзо доход оруулха, капитальна барилгаар дүүрэнхэй.

Юhэдэхи табан жэлэй туршада Прибайкалиин, Хойто-Байгалай, Ахын, Советскэ, Кабанскын аймагуудай райпогой коллективүүд hайнаар хүдэлжэ гараба. Сэлэнгын, Бэшүүрэй аймпотребсоюзуудай, Баргажанай, Баунтын аймагуудай райпогой, Загастайн сельпогой хүдэлмэрилэгшэд үнгэрhэн жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Буркоопсоюзай худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай коллективүүд партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые баяр баясхалантайгаар угтажа абаад, ажалшадай эрилтые бүри hайнаар хангахын түлөө оролдожо байна. 1976 оной түрүүшын хоёр hарын түсэб түрэл партиингаа XXV съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхэ гэhэн социалис уялга абанхай.

М. МАТВЕЕВА.
Буркоопсоюзай түсэблэлгын экономическа таhагые даагша.

СССР-эй ВДНХ-да

ОМОГОРХОЛ ТҮРҮҮЛМЭЭР ДҮНГҮҮД

Түсэбтэ юhэдэхи табан жэл амжалта түгэсөөр дүүрэбэ. Оронойлмнай промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй, колхоз, совхозуудай ажалшадай, малшадай габшагай хэрэгүүд, гаргаhан үүсхэлнүүд, туйлаhан амжалтанууд СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ (ВДНХ) табигдажа, олоной дунда дэлгэрүүлэгдэн тараагдадаг байха юм.

«Мал ажал» гэhэн павильонhоо хэгдэhэн тэмдэглэл уншагшадай анхаралда табигдаба.

* * *

«ЭБЭРТЭ БОДО мал үсхэбэрилгэ» гэhэн таhаг үрүүнь ороходомнай, хоё hайханаар шэмэглэгдэhэн самбар анхаралыемнай татаадхина. Симментал, хара-эреэн, костромской, литвагай ба эстониин улаан зүhэтэй hүнэй, мяханай үүлтэрэй үнеэд орон доторнай үсхэбэрилэгдэнэ гээд эндэ хэлэгдэнэ.

Мал ажалые тусхай шэглэлтэй болгоhоной, үхэр мал харууhалгын ажал хэрэгые хубаарилhанай, үнеэдые машинаар hааха гурим ба онол аргануудые нарииаар сахиhанай ашаар нимэ үндэр бүтээсэ туйлагдаhан байха юм.

«Вильянди» гэжэ түрпалгын жэшээтэ совхозой hаалишан, Социалис Ажалай Герой Лейда Пейпс 1972 ондо республикынгаа эрхим hаалишанай нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Тэрэ харууhалдаг 102 үнеэнhээ 434,5 тонно гэхэ гү, али үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 4.260 килограмм hү hааhан байгаа. Саашанхи жэлнүүдтэнь тэрэ бүри ехэ амжалта туйлаба. Линда Саар, Розалие Кирьянен гэгшэдтэл адли Лейда Пейпс хуушан түхэлэй. 18 метр үргэнтэй дал хорёо соо ажалладаг юм. Ажалаа тусхай шэглэлтэй болгобол, хуушан түхэлэй байра соо шэнэ гуримаар хүдэлжэ, 100 хүрэтэр үнеэ hааха болохо гээд түрүү hаалишадай жэшээ элирхэйлэн харуулна. Ушарынь юуб гэхэдэ, юhэдэхи табан жэлдэ республика дотор 12.500 толгой үхэрэй байра баригдаа. hү hааха хэрэг ингэжэ промышленна үндэhэ hуури дээрэ табигдажа байна бшуу.

Киевскэ областиин «15 лет Октября» гэжэ үүлтэртэ малай гүрэнэй заводой hаалишан В. И. Глоба симментал үүлтэрэй Фокусна гэжэ үнеэ харууhалжа байна. Зургаадахяа тугаллахадаа, урзанда жэл ороной чемпион болоhон энэ үнеэн 14.153 килограмм hү үгөө. Үдэр соо эгээн ехэнь 53,0 литр hүн hаагдаба. Тоhолигынь 4,16 процент болоно. Хараха янзада, тиимэ үндэр бэшэшье hаа, тэрэ үнеэн 540 килограмм татана.

— Челябинска областиин «Россия» совхозой hаалишан, Социалис Ажалай Герой Клавдия Михайловна Соколова «Волга» гэжэ нэрэтэй үнеэ урзанда манай выставкэдэ асаржа харуулаа hэн. Гурбадахяа тугаллаhан энэ үнеэн тэрэ жэлдэ 305 үдэр соо 17.517 килограмм hү үгэhэн байна. Тиихэдэ сүүдхэ соо эгээл ехэнь 77 килограмм hүн hаагдаhан юм. 700 килограмм татадаг «Волга» дэлхэйн чемпион болоно. 1973 ондо тэрэ эхирлэhэн байгаа. Суута hаалишан К. М. Соколова выставкын Хүндэлэлэй дипломоор, «Москвич» түхэлэй автомашинаар шагнагдаа бэлэй, — гэжэ ахалагша экскурсовод В. А. Самохина хөөрэнэ.

«ХОНИ ҮСХЭБЭРИЛГЭ» гэhэн павильондо орожо, аргагүй hонирхобобди. Ушарынь юуб гэхэдэ, ороной зүг бүхэнhөө асарагдаhан, нютагайнгаа эрхэ байдалда тааараhан hайн үүлтэрэй хонид олоной үзэмжэдэ табигданхай. Каракуль, гиссар, эдилбаевска, хойто-кавказай, киргизэй, совет меринос болон 30 гаран үүлтэрэй хонид эндэ бии.

Таджигай ССР-эй «Гиссар» гэжэ үүлтэртэ малай гүрэнэй заводhоо эльгээгдэhэн гиссар үүлтэрэй 8.603-дахи номерой хуса хүн бүхэнэй анхарал татана. Мяханай үүлтэрэй энэ хуса 155 килограмм шэгнүүртэй. Юрэдөөл, ганса hүүлынь 30—40 килограмм татахаар хэбэртэй. Зүгөөр ноохо багаар үгэдэг үүлтэр.

Ростовско областиин Ремонтненско районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой элитэклассай совет меринос үүлтэрэй 0238-дахи номертой хуса (119 килограмм шэгнүүртэй, 24,4 килограмм ноохо үгэнэ), Алтайн хизаарай «Страна Советов» колхозой үүлтэртэ малай заводой алтайн үүлтэрэй 1828-дахи номертой хуса (151 килограмм татана, 18,6 килограмм ноохо үгэнэ) хаража, хүнүүд ехээр гайхалдана.

— Мүнөө үедэ Зүүн Сибирь хони үсхэбэрилгөөр орон дотороо эгээл ехэ районуудай нэгэниинь болонхой. Россиин Федераци соо гурбадахи hуури эзэлдэг юм. hүүлэй хорёод жэлдэ эндэхи хониин hүрэг 2,5 дахин олошороо, ноохо хайшалалга 4 дахин нэмээ. Шэнэ үүлтэрэй хонид эндэ бии болгогдоо. Забайкалиин үүлтэрэй буряад хонид олондо hайшаагдаа. Энэ үүтэрэй хонид мяхалиг, ноохо ехэтэй, хүйтэндэ тэсэмгэй. Жэшээнь, нимэ үүлтэрэй хусанууд 80—90 килограмм татадаг, 11—12 килограмм ноохо үгэдэг байна, — гэжэ ахалагша экскурсовод Р. В. Моисеева хөөрэнэ.

Адуу болон гахай үсхэбэрилгын павильонуудта ороходоо, будённовско, орловско, владимировска ба бусад үүлтэрэй гүйгөошэ, хатарша хүлэгүүдые, хүндэ ашаа зөөдэг гаhар хүсэтэй моридые, мүн Эстониин ССР-эй «Кевадзе» колхозой эльгээhэн дабхаряатаhан мяханай үүлтэрэй эхэ гахайе (400 килограмм шэгнүүртэй, нэгэ түрэхэдөө дунда зэргээр 14 поршоонхо гаргадаг) аргагүй hонирхон харабабди. Эдэ бүгэдэ манай орон дотор малай үүлтэр hайжаруулха хэрэгэй hайнаар табигдаhыень элирхэйлэн гэршэлнэ.

Выставкын энэ павильонтой танилсаад байхадаа, шэн габьяата ажалаараа Буряад ороноо алдаршуулhан малшадаа эжэлүүдгүй үхаандаа оруулбаб. Энэшье гайхалтай бэшэ. Үнгэрhэн жэлдэ республикымнай хүдөөгэй хэдэн зуугаад ажалшад, малшад, тэрэ тоодо Социалис Ажалай Геройнууд: хонишод Г-С. Г. Цыремпилова, Г. Л. Рабдаев, hаалишан Н. Л. Тадвашкина болон бусад ехэ амжалта туйлажа, ВДНХ-гай Гол комитедэй Хүндэлэлэй дипломуудаар, медальнуудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаhан байна. Тиихэдэ Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ц. А. Бадмаева онсо шалгаржа, тус комитедэй Хүндэлэлэй дипломоор, «Москвич» түхэлэй хүнгэн машинаар шагнагдаа. Энэл даа, ажалай алдар габьяа!

Б.М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

Толилогдоогүй бэшэгэй мүрөөр

ЗОХИХО ХЭМЖЭЭН АБТАА

Баргажанай аймагай Хилганын колхозой ахалагша хонишон Л. К. Сангадиевhаа манай газетын редакцида бэшэг ороhон юм. Колхозой үйлэдбэриин участогуудые, хонидой холын отарануудые электрын элшэ хүсөөр хангалга hүүлэй үедэ муудажа байнхай; эбдэрhэн трансформаторнууд саг соогоо заhабарилагданагүй. Тиимэhээ малшадай байдалда ехэ hаад ушаруулагдана. Эдэ бүтэдые колхозой хүтэлбэрилэгшэд hайн мэдэжэ байбашье, түргэн хэмжээ абадаггүй байха юм гээд тэрэ бэшэг соонь хэлэгдэhэн байгаа.

Энэ бэшэг соонь хэлэгдэhэн баримтануудые шалгажа үзөөд, зохихо хэмжээ абахын тула Баргажанай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ редакци хандаhан юм.

«Хонишон Л. К. Сангадиевай бэшэг дотор хэлэгдэhэн баримтанууд булта зүб байба. Электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг Онёо—Хилгана гэhэн участогай лини, трансформатор энэ намартаа капитальнаар заhабарилагдаhан байна. Энээн тушаа колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдэдэг байhан юм. Заhабарилга hайн шанартайгаар дүүргэгдээ. Хилганын колхозой түб hуурин, үйлэдбэриин бүхы участогууд, адууhа малай холын байранууд электрын элшэ хүсөөр таhалгаргагүй hайнаар хангагдадаг болоо» гээд Баргажанай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь нүхэр Поздняков А. И. редакцида hаяхан мэдээсэбэ.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

«Арбадахи табан жэлые угтангаа» гэжэ темэтэй пресс-конференци 1975 оной декабрь hарын хуушаар Москва хотодо, Журналистнуудай түб байшанда боложо үнгэрбэ. Энэ пресс-конференцидэ СССР-эй, союзна, автономито республикануудай, хизаар болон областьнуудай, Москва болон Ленинград хотонуудай хэблэлэй, радио, телевидениин, мэдээсэлэй агентствэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд олоороо хабаадаба. СССР-эй Журналистнуудай холбоон, СССР-эй Журналистнуудай холбооной Москвагай организаци энэ ехэ хуралдаае эмхидхэhэн байна.

Пресс-конференциин түрүүшын үдэр СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Ф. И. Котов** «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект тухай дэлгэрэнгы элидхэл хээ.

Арбадахи табан жэл хадаа ойн баярай табан жэл болоно. 1975 оной дүрбэдэхи квартал хадаа ехэ удха шанартай квартал болоно бшуу. Юуб гэхэдэ, түрүүшын табан жэлэй түсэб 1928 оной дүрбэдэхи кварталда баталагдаhан юм.

Партиин XXV съездэдэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект хадаа үргэн олон хүн зоной дунда зүбшэгдэхэ асари ехэ программа болоно бшуу.

Социальна асуудалнуудта, эрдэм наукада проект дотор айхабтар ехэ анхарал хандуулагдана. Эрдэм наукын үйлэдбэритэй нягта холбоотой болоhые энэ эли тодоор гэршэлнэ гээд элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Партиин гаргаhан энэ документын бүридэл, хүсэнэгүүд тушаа нүхэр Котов тогтожо, арбадахи табан жэлэй гол зорилгонууд тухай дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. Арбадахи табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ зуураа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбэй үндэhэ hуури бэлдэхэ тухай hонирхолтой зүйлнүүдые тэрэ хэлээ.

Энэ проектые үргэн олон зоной дунда яажа зүбшэн хэлсэхэ, нэбтэрүүлхэ арга онолнууд, замууд тухай элидхэлшэ удаан тогтон хэлэбэ...

Һүүлээрнь СССР-эй энергетикэ болон электрификациин министр нүхэр **П. С. Непорожний** элидхэл хэхэдээ, манай Эхэ орон дотор энергетикын асари ехэ хүгжэлтэнүүд, ерээдүйн зорилгонууд тухай тон hонирхолтой мэдээнүүдые дуулгаба.

Волжско автомобилиин заводой генеральна директор **А. А. Жидковой** ендэр дээрэ гарахада, зал соо hуугшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

«Жигули», «Лада» гэhэн түхэлэй хүнгэн автомашинануудые гансашье манай Эхэ орон дотор бэшэ, хариин оронуудта тон hайнаар мэдэнэ ха юм. Юhэдэхи табан жэлэй туршада Волго мүрэн дээрэ бүтээгдэhэн автомобилиин завод эдэ машинануудые бүтээнэ. Бүтээн гаргаhан лэ шэнэ янзын машинань (модель) Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэдэг юм. Шэнэ 1976 оной январь hара соо 5-дахи түхэлэйнгөө автомашиные завод бүтээн гаргахань.

Завод—айхабтар ехэ предприяти. Тэрэнэй ээлжэ байhан талмай 514 гектар болоно. Заводто жэл бүхэндэ 60 мянган автомашина бүтээн гаргагдахань.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь **Д. Н. Филиппов**, СССР-эй хүнгэн промышленностиин министрэй орлогшо **А. И. Плахов**, академик **А. Г. Аганбегян**, КПСС-эй ЦК-гай пропаганда болон агитациин таhагай лектор, түүхын эрдэмэй кандидат **В. И. Плетников** гэгшэд дэлгэрэнгы элидхэлнүүдые хээ.

Зал соо hууhан журналистнууд элидхэлшэ бүхэндэ олон тоото асуудалнуудые үгэжэ, тодорхой харюунуудые абаhан байна.

Илангаяа академик А. Г. Аганбегянай Сибирь ороной хүгжэлтэ, тэрэнэй ерээдүй тухай хэhэн элидхэл hонирхолтой байжа, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Пресс-конференциин түгэсхэлдэ КПСС-эй ЦК-гай хэблэлэй секторые даагша **И. А. Зубков** үгэ хэлэжэ, партиин XXV съездэдэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые зүбшэн хэлсэхэ, нэбтэрүүлхэ талаар журналистнуудай зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ДЕКАБРИСТНУУДТА ЗОРЮУЛАГДАНА

Россин түрүү хүбүүдэй Сенадай талмай дээрэ хаанта засагай урдаhаа зэбсэг барижа, тэмсэлдэ бодоhон сагhаа хойшо 150 жэл hаяхан болобо.

Новоселенгинскдэ энэ ойн баярта зорюулагдажа, дурасхаалай мемориал, декабристнуудай түүхын дурасхаалта музей нээгдэhэн байна. Баяр ёhололой оршон байдалда музейн үүдэн нээгдээ. Москвадахи гүрэнэй түүхын музейн секторые даагша Г. А. Митрофановагай хүтэлбэри доро республикын научна болон хизаар ороноо шэнжэлгын музейн хүдэлмэрилэгшэд hүүлэй хоёр жэлэй туршада горитой хүдэлмэри дүүргээ. Шэмэглэн гоёолгын бүхы шахуу хүдэлмэри РСФСР-эй габьяата уран зурааша А. И. Коренцов ударидаа. Бородиногой сэрэгэй-түүхын музейн жасые хадагалагша И. Е. Чижов болон бусад энэ хэрэгтэ хабаадалсаhан байна.

Декабристнуудта зорюулагдаhан мемориал архитектор Юрий Банзаракцаевай проектээр бүтээгдээ. Николай Бестужевай хүшөө памятнигай автор уран зурааша А. И. Тимин болоно. Энэ хүшөө музейhээ холо бэшэхэнэ табяатай.

Совет болон партийна хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд элидхэлнүүдые хэhэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: декабристнуудай музей-гэр, Н. А. Бестужевай хүшөө.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

УНШАГТЫ, hонирхохол байхат

ТОПТОВАТКЫН ҮНДЭР НАҺАТАН

ЛИПЕЦКЭ областиин Усманска районой Топтоватка тосхондо ажаhуудаг Софья Спиридоновна Коробкина хоёр hайндэрөө — Шэнэ жэл ба түрэhөөр 120 жэлэйнгээ ойс январиин 1-дэ тэмдэглэбэ. Тэрэ 1856 ондо түрэhэн юм.

Софья хүгшөөдэйн элүүр мэндэ, сарюун hайн ябахын түлөө Топтоваткын бүхы хүн зон хүндэга үргэhэн байха юм. Энэньшье гайхалгүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, Коробкинтоной угсаатанай хүнүүд гахэ гү, али адли обогтойшуул эндэхи гэр бүхэндэ бии бшуу. Гол шалтагааниинь юун бэ гэбэл, эдэнэр бултадаа hайхан сэдьхэлтэй, ажалша бүхэриг энэ ахэнэртэ дуратай, тэрэниие хүндэлдэг байна. Нютагайнь хүн зон эдэнэйдэ орожо, гаража байдаг. Тэдэнэй хөөрөөе шагнаха дуратайшуул олон лэ.

АЯНША-ЕНОТ

КУРГАНСКА областиин Мишкинскэ районой ангуушан А. В. Пермяковой табиhан зангаяа эрьежэ ошоходонь, жэгтэй hонин амитан зангаадань орошоод байба. Үнэгэншье гэхэдэ үнэгэн бэшэ, нохойшье гэхэдэ нохой бэшэ... Энэ олзоёо наhатай, дүршэл ехэтэй ангуушадта харуулхаданьшье, эдэнэр ядан, дала мүрөө хабшагад гүүлэхэhээ ондоо юумэ хэлэбэгүй. Энэмнай усуурин енот гээшэ гэжэ мэргэжэлтэд тодоруулhан байгаа. Тэд Алас-Дурнын тайга соогуур амидардаг энэ амитан яагаад Курганска областьдо байха болоо юм?

Уссурин енодуудые ороной Европодохи хубиин хэдэ хэдэн областьнуудта нүүлгээ гээд областиин ангуушадай бүлгэмдэ мэдээсэбэ. Тиин эдэнэй нэгэн таарамжатай зохид газар бэдэрэн, зүүн зүг тээшэ дабшажа, хэдэн зуугаад километр гаталаад, Ураалай саада бэеын ой соо hуурижаhан байхадасшье болоо. Магад, аянша-енот аяар холын ехэ нютагаа бусаха гэжэ ябатараа зангада орожо, Курганска багшанарай институдай зоологическа музейдэ табигдаха ушартай болоо аалам?

МАНТАН ТОМО ХАСУУРИ

МОДО болбосоруулгын өөрсэ шухаг музей хадаа Румыниин Кымпулунг-Молдоване́ск гэжэ хотын омогорхол болоно. Эндэ табигдаhан зүйлнүүдээр урда балар сагhаа хойшо мүнөө хүрэтэр эртэ урдын энэ искусствын хүгжэлыень шэнжэлэн хаража болоно.

Хада ууладахи Дорно мүрэнэй нуга голhоо асарагдаhан мантан томо хасуури модон эндэ ороhон хүн зониие ехээр hонирхуулна. Энэ модоной диаметр 148 сантиметр, үндэрынь 50 гаран метр байгаа. Тэрэ 670 жэл соо ургаhан байгаа гэхэ.

«ТУҺАМАРША» БААБГАЙ

БУРТАГ ой тайгын эзэн — маахагар маяа хүлгэ баабгай hүрэг бодон гахайнуудта «туhа хүргэhэн» байна. Һамартай мантан томо модон өөдэ баабгай абиржа гараад, унаhан үрэ жэмэсыень амтархан эдихэ гэжэ hалаа мүшэрнүүдыень бии шадалаараа хүдэлгэжэ оробо. Борбоосгойнуудай hаршаганалдан унахадань, бахарха бахархаhаар hүрэг бодон гахайнуудай модон доогуурнь хүрэжэ ерээд, унагаагдаhан борбоосгойнуудые амтархан эдижэ байхыень обёорбогүй. Харажархимсаараа баабгайн үзэлэй муухайгаар хашхархада, бодон гахайнууд шэгээшье хүдэлгэбэгүй. Тиихэдэнь нир сухалаар орьёлhон баабгай дээрэhээнь hүрэжэ бууба. Нилээд бажуулгаhан бодон гахайнууд хахир муухайгаар гиинаалдан, хадые уруу тэрьедээ hэн ха. Харин баабгай үлэhэн борбоосгойнуудыень суглуулаад, модон өөдэ дахинаа гаража, үрэ жэмэс унагаажа захалба.

Тэд бодон гахайнууд айжа hүрдөөгүй. Хахад часай үнгэрhэн хойно эдэнэр үшөө дахин эндэ бии болоожо, юунэйшье болоогүй юумэдэл, борбоосгойнуудые зооложо оробод. Энээние Гармска ойн модоной ажахын Комароцска заказнигай егерьнүүд хараhан.

50 ЖЭЛЭЙ ҮНГЭРҺЭН ХОЙНО...

США-гай Миннесота штадай Уинон хотодо ажаhуудаг Роуз Тимм (хадамда гарахынгаа урда тэрэ Роуз Миллер байhан) 50 жэлэй урда тээ табигдаhан амаршалгые шэнэ жэлэй урда тээхэнэ абаба. 1926 оной декабриин 11-нэй тамгатай амаршалгын энэ открыткые Уинонhоо оройдоол 30-аад километртэ байдаг Миннейск хотодо ажаhуудаг багаhаа хойшо үелhэн хани басаган Полин Хизер эльгээhэн байгаа. Энэ открыткын Роуз Миллертэ эльгээгдэhэн байгаашье hаань, почтальон Р. Тиммэй басаган фамилиие гэнтэ hанажархихадаа, энээниень асаржа, барюулhан байгаа. Открытка табиhан хүнииинь үни хада наhа баранхай.

(ТАСС).

1980 ОНОЙ ОЛИМПИАДЫН ЭМХИДХЭЛЭЙ КОМИТЕДТЭ

1980 оной Олимпийскэ нааданай эмхидхэлэй комитедэй ээлжээтэ заседани СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, 1980 оной Олимпиадын эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ И. Т. Новиковой түрүүлэлгэ доро январиин 4-дэ болобо. Залуу наhанай ба спортын бүхэдэлхэйн энэ hайндэртэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриин ямараар ябажа байhан тухай тэрэ заседанида хабаадагшадта мэдээсэв.

Эмхидхэлэй комитедэй гэшүүд — министерствэнүүд ба албан зургаануудай, совет, ниитын ба спортын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд Олимпийскэ наадые амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ нүлөөлхэ ёhотой хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэhэн байна.

Энэ ехэ нааданай программын ба болзорой проектые эмхидхэлэй комитет зүбшэн хэлсээ. Энээниие Уласхооронд ын Олимпийскэ комитедэй (МОК) баталалгада табиха юм.

«1980 ондо Москвада үнгэргэгдэхэ Олимпийскэ нааданай эмхидхэлэй комитет тухай гурим» заседани дээрэ баталагдан абтаа. МОК-гой Инсбрутта болохо 77-дохи сесси дээрэ баталагдаха ёhотой тоосоон абтаба.

(ТАСС).

ХАБАРАЙ МҮРЫСӨӨН ТҮРҮҮШЫНХЕЭ ҮНГЭРГЭГДЭХЭ

Дээдэ болон нэгэдэхи шатануудай футболой бүхы шахуу командануудай хабарай мүрысөөн 1976 оной февралиин 22-hoo мартын 15 болотор ороной урда хубидахи хото городуудай стадионууд дээрэ түрүүшынхеэ үнгэргэгдэхэ юм гэжэ СССР-эй Спорткомитедэй футболой управленидэ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсээ.

Табан бүлэгтэ үнгэргэгдэhэн мүрысөөнүүд ороной чемпионатдта, СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө наадаанда эрхим hайнаар, эмхитэйгээр бэлдэхэдэнь командануудта туhалха байна.

Команданууд Сочи, Сухуми, Адлер, Гагра, Ялта, Симферополь хотонуудай стадионууд дээрэ наадаха юм. Бүлэгүүдтээ илажа гараhан команданууд Спорткомитедэй дипломуудаар шагнагдаха.

(ТАСС).

ТОБШОХОНООР...

КОНЬКИ. Дүтын зайда урилдалгаар «Валле-Ховин» гэжэ елүүр дээрэ болоо жо дүүрэhэн Шэнэ жэлэй уласхоорондын мүрысөөндэ 1968 оной олимпийскэ чемпионка Людмила Титова илаба. Тэрэ 184, 265 очко абаhан байна. Совет спортсменка Любовь Садчикова хоёрдохи hуури эзэлээ.

Швед Улоф Гранат эрэшүүлэй дунда эрхимлэбэ—162,305 очко. Манай конькишад В. Муратов, А. Сафронов гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи hууринуудта гараhан байна. Холын зайда урилдалгаар норвежец Стен Стенсен илаба. Совет конькишан Владимир Иванов табадахи hуури эзэлбэ.

ХОККЕЙ. Манай «Крылья Советов» командын хоккеистнүүд «Буффало сейбрс» гэжэ командатай наадахадаа, 6:12 тоотойгоор шүүгдэбэ. Манайхид түрүүшын дүрбэн уулзалгын хоёртонь илаhан, нэгэндэнь шүүгдэhэн, нэгэндэнь тэнсэhэн.

Москвагай «Динамын» хоккеистнүүд Ахерныи кубогта хүртэбэ. Һүүлшын наадаанда эдэнэр ЧССР-эй «Спартые» 8:2 тоотойгоор илаа.

Воскресенскын «Химик» Канада соогуур ябажа мүрысэхэдөө, Онтарио провинциин нютагай «Лондон найтс» командые 6:3 тоотойгоор шүүбэ.

Челябинскын «Трактор» «Ододой кубок» эзэлбэ. Швецидэ болоhон уласхоорондын мүрысөөндэ эдэнэр гурбан уулзалгадаа бултандань булижа гараhан байгаа.

ТРАМПЛИНҺАА ҺУРЭЛГЭ. ГДР-эй спортсмен Иохен Даннеберг «Дүрбэн трамплинай мүрысөөнэй» гурбан шатада түрүү hууридa гараба. Тэрэ 698,2 очко абаа. Австриин спортсмен Карл Шнабль — 2-дохи, энэ ороной түлөөлэгшэ Рейнхольд Бахлер 3-дахи hуури эзэлнэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» декабриин 31-дэ Москвада үнгэргэгдэhэн 50-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Нэгэшье хүн зургаан номер таагаагүй. Табан номер тааhан хүнүүд — 2.324 түхэриг (269 карточка), дүрбэн номер таагшад — 57 түхэриг (13.440 карточка), гурбан номер тааhан хүнүүд 3 түхэриг абаха байна (228.135 карточка);

«Спортлото-2»: Ленинградта ажаhуудаг нэгэ хүн зургаан номер таажа, 5.000 түхэриг абаха болобо. Табан номер таагшад —3.947 түхэриг (105 карточка), дүрбэн номер тааhан хүнүүд — 133 түхэриг (3.483 карточка), гурбан номер таагшад 7 түхэриг абаха байна (73.519 карточка).

Энэ тиражай шүүбэри 1976 оной январиин 11-hээ февралиин 11 болотор түлэгдэхэ. (ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.05 — «Үхибүүдтэ фильм». «Котелок и нос картошкой», телефильм (Венгри). 3-дахи сери. 12.00 — Шэнэ hонин. 12.10 — Мультфильмнүүдэй программа. «Шел трамвай 10-ый номер» и «Кто приободряет семь гномов?». 12.40 — 12.50 — Забhарлалга. 12.50 — Түбэй телевидениин ба Бүхэсоюзна радиогой оркестрэй концерт. Дуулагшадынь СССР-эй арадай артистнууд Л. Зыкина ба Ю. Гуляев (үнгэтэ). 14.20 — «Мүнөө сагай эрдэм наука». 1975 оной наука ба техникын Гүрэнэй шангай лауреадууд, дамжуулга. 14.50—«Булад яажа хатуужааб» телефильм 4-дэхи сери. «Одоление» (үнгэтэ). 15.55 — «Лед и фантазия» — телевизионно баримтата фильм (үнгэтэ). 16.15 — «Хүн ба хуули». 16.45 — «Пианист Анатолий Ведерников» (үнгэтэ). 17.30 — Иван Фёдорович Шпонька и его тетушка» — телевизионно зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха. (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забhарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Съездhээ съезд хүрэтэр». 19.30 — Шэнэ hонин.

«Орбита». 19.40—«Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 19.55 — «Булад яажа хатуужааб» — телефильм 4-дэхи сери «Одоление» (үнгэтэ). 21.00 — Шэнэ hонин. 21.15—21.25 — Забhарлалга. 21.25 — «Хүн ба хуули». 21.55 — «Пианист Анатолий Ведерников» (үнгэтэ). 22.40 — «Спортлотогой» тираж. 22.55 — «Иван Фёдорович Шпонька и его тётушка» телевизионно зүжэг (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забhарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.50 — Һургашадта. «Хонхо» — тележурнал (буряадаар).

«Орбита». 19.10 — «Мүнөө сагай эрдэм наука».

Улаан-Үдэ. 19.40 — «Факел» — «Манай комсомолой хэрэгүүд». 20.30 — Буряадай телевидени ба радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 21.00 — Техническэ мэдээсэлнүүд.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Түрүүшын үдэрhөө эхилжэ эршэмтэйгээр» — түрүү бэшэг. «Түл абалгада эмхитэйгээр бэлдэхэ!» — Нютаг нютагhаа абтаhан мэдээсэлнүүд. «Имагтал тоосоо барихын түлэ» — «Правда Бурятии» газетын ба арадай хиналтын комитедэй рейдын материалнууд. «Совет орон, шэнэ hонин.» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Хоёрдохи хуудаhанда. Л. Санеевэй «Мелиораторнуудай гол зорилго» гэhэн статья . Ю. Агаев. «Дунда зиндаагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд тухай» — статья. «Вера Васильевнагай инаг зөөлэн гарнууд» гэhэн С. Андрусенкын зураглал. Фото-мэдээсэлнүүд. Редакциин почтоhоо. Ю. Родагай «Городой соёл хадаа хүн бүхэндэ хамаатай» гэhэн корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда. Т. Бахановагай «Урдамнай шэнэ уулзалганууд хүлеэгдэнэ» гэhэн статья. «Мэргэжэлэй тусхай hургуулинуудай hонинууд». «США: Президентые hунгахын урда тээ — ТАСС-ай материал. Хилын саанаhаа абтаhан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Спортивна шэнэ hонинууд. Н. Афонина. «Январиимнай уларил ямар байхаб?» гэhэн корреспонденци. АПН-эй материалнууд. Юрэ бусын hонинуудай согсолбори. Спортлотогой тиражай дүнгүүд.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Эндэхи предприятинууд Советскэ Союзай захилые болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайгаа элидхэнэ. В. Шмералиин нэрэмжэтэ Брно хотын машина бүтээдэг заводууд хэлсээгээр хараалагдаhанhаа гадуур 7,5 миллион кроной үнэ сэнтэй продукци СССР эльгээгээ. Энэ предприяти Камска автомобильна заводто зорюулжа, хүсэтэ прессүүдые бүтээн гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КамАЗ-ай барилгада зорюулагдаhан түхеэрэлгэнүүд хабсаргагдана.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Телефон Телеграф Радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

1975 оной ба түсэбтэ табадахи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгэдэ монгол ажалшадай түйлаhан амжалтанууд тухай «Үнэн» газетэ түрүү бэшэг соогоо мэдээсэнэ. МНР-тэ социализмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха хэрэгтэ Советскэ Союзай үзүүлhэн али бүхы туhаламжа республикын hалбаран хүгжэлтын шиидхэхы нүхэсэл болоhон байна гээд газетэ бэшэнэ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сессиин хүдэлмэриин дүнгүүд тухай Польшын «Трибуна люду» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха хэрэгтэ зорюулагдаhан иимэ олон асуудал тус эмхиин эмхидхэн байгуулагдаhанhаа хойшо зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаагүй юм. Энэнь зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые абаха шухала гэhэн арадуудай хүсэл бодолой улам үргэдэжэ байhые элирхэйлэн гэршэлнэ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө тэмсэлдэ социалис гүрэнүүд ехэ габьяатай. Советскэ Союз ба аха дүү бусад оронуудай бэелүүлдэг эб найрамдалта политика дайн байлдаае сарахын, шахардуу байдал hуларуулхын түлөө тэмсэлэй дабшуулхы гол хүсэн болоно».

Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ хаагдаhан бүхы хүнүүдые табиха эрилтэтэй олоной хабаадалгатай жагсаалай Испанида үнгэргэгдэжэ байhан тухай Парижай «Юманите» газетэ мэдээсэнэ. Гансал Бильбао хотодо болоhон жагсаалда 5 мянган хүн хабаадаа.

Хойто Ирландида болоhон hүйдхэлтэ хэрэг тухай Англиин хэблэл мэдээсэнэ. Январиин 4-дэ болоhон хорото муухай ябуулгануудай үеэр 5 хүн алуулба.

Чилиин фашис хунтын гэмтэ ябуулгануудые буруушаажа байhанаа Англиин олон газетэнүүд мэдээсэнэ. Пиночедэй нюуса полици ямаршье хуули ёhонуудые тоошоногүй, эдэнэй агентнүүд политическэ түрүү үзэлтэй хүнүүдые мүрдэн харцална гээд «Санди телеграф» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

Анголын хэрэгтэ хамааралсана

ТАСС

Сэрэгэй ябуулгануудта хабаадуулагдахаар ЦРУ-гай хүлhэлэн эльгээгдэхээр тухиралдаhан офицернүүдэй хөөрэhэнэй ёhоор, Анголын дотоодын хэрэгүүдтэ США бүдүүлигээр хамааралсажа байна гээд «Крисчен сайенс монитор» газетэ бэшэнэ. Холбоото Штадуудай хуули ёhонуудай үндэhөөр, гадаадын оронуудай армида алба хэхыень американ эрхэтэдые таталга хуули буса байна гээд газетэ мэдээсэнэ. Тэрээнhээ гадна, хүлhэншэдые. «нютагай хүсэнүүдые» сэрэгэй хүнгэн ба хүндэ техникээр хангахые ЦРУ оролдоно.

ЦРУ-гай иимэ хорото муухай ябуулганууд балшыса элирүүлэгдээ. Газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, Америкын 300 тухай хүлhэншэн Анголодо эльгээгдээд, харата ябуулгаяа үргэлжэлүүлжэ байнхай. Һүүлэй гурбан hара соо эдэнэр Холбоото Штадуудhаа ябуулагдаа. Мүн эды шэнээн хүн тиишэ эльгээгдэхээр бэлдэгдэнэ.

ЛОНДОН

Һалхи шуурганай хойшолон

ТАСС

Хойто Европо дээгүүр үзэгдөө дуулдаагүй шанга hалхин буужа, айхабтар олон байшан гэрнүүдые, автомобилиин ба түмэр харгынуудые hандаагаа, хэлхеэ холбоо таhалдуулаа.

40-өөд хүн үхэhэн, хэдэн зуугаад хүн гэмэлтэhэн байна. Һалхи шуурганhаа болоо жо, Англида 24 хүн үхөө. Баруун Германида 11 хүн үхэhэн байна. Францида, Бельгидэ Голландида, Данида олон хүнүүд хосорон hалаа, hураггүй үгы болоо.

Полициин ба страховой компаниинуудай мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Англида 100 миллион фунт сэнтэй гарза хохидол ушаруулагдаа. Ороной зүүн-хойто районуудаар ехэ үер болохонь гэжэ мэдээсэгдэжэ, хүн зон эндэhээ гаргагдаба.

ЛОНДОН

ХАРХИС ЗАСАГ ДОРОЙТОН ҺАЛАБА

ТАСС

«Чилиин хунта доторой эб ээ таhараа. Генерал Пиночедэй засаг захиргаан хубхайран hалажа байна», — гэжэ «Дейли телеграф» газетэ, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штабай начальник генерал Арельяно Старкын тушаалhаа бууhанhаа, тушаалhаа бууха эрилтэ Пиночедэй урда арбан генералай табиhанhаа уламжалан, Чилидэ тохёолдоhон байдал тухай бэшэнэ.

Хархис захиргаае, тэрэнэй үйлэдэhэн гэмтэ муухай хэрэгүүдые буруушаажа байhанаа элирхэйлэн. Арельяно Старк тушаалhаа бууба гээд газетэ бэшэнэ. Гэхэ зуура, генерал тушаалhаа буулгагдажашье болоо ха гэжэ газетэ мэдээсэнэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, Пиночедэй засаг захиргаанда дурагүйдэдэг офицернүүд тэрэниие тойроод байгаа бшуу.

Хунтын дүрбэн хүнhөө бүридэhэн бусад гэшүүд Пиночедhээ таhаран холодохые хүсэнэ гээд «Дейли телеграф» үргэлжэлүүлнэ. «Тэрэнэй дура зоргоороо аашалдаг, нюуса полициин зэрлиг муухай ябуулгануудые гаргадаг байhантайнь дашарамдуулан, Пиночедтэй хамта хүдэлэгшэд hанаагаа ехээр зободог болонхой», — гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

БОНН. (ТАСС). Пиночедэй захиргаанай доройтон hалажа, хүшэр бэрхэшээлтэй байдалда орожо байhан тухайнь ДПА агентство Сантьягаhаа мэдээсэнэ.

Пиночедые тушаалhаа бууха эрилтэ табиhан 10 генералай ябуулга мүнөөнэй засаг захиргаанай бэелүүлдэг политикада дурагүйдэhэн иимэ хоёрдохи хэрэг болоно гээд агентство тэмдэглэнэ. Түрүүшынь эрилтэ зургаа hарын урда тээ табигдааhэн. Гэбэшье нарин шанга хиналтын хэгдэдэг дээрэhээ тэрээн тухай Чилиин ниислэл хотодо юуншье эли болоогүй бэлэй.

1973 оной сентябрь hарада хэгдэhэн урбалтын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй командалагша, генерал Густаво ли Гусман, генерал Арельяно Старк гэгшэд эрилтэ табиhан бүлэг генералнуудые толгойлно гээд ДПА агентство саашадаа мэдүүлнэ.

БУЭНОС АЙРЕС

Аргентиныи коммунистнуудай алдарта зам

ТАСС

Аргентинын Коммунис партиин байгуулагдаhаар 58 жэлэй ойн январиин 6-да гүйсэhэнтэй дашарамдуулан, КПА-гай ЦК Аргентинын бүхы коммунистнуудта, ороной ажалшадта хандаhан хандалга толилуулаа. Үнгэрhэн жэлнүүдэй туршада КПА шэнэ түхэлэй парти болотороо ургаа, тэрэ хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци ба ороной бүхы демократуудhаа эшэ үндэhэтэй байна гээд тэрээн соо тэмдэглэгдэнэ.

Үнгэрhэн 50 гаран жэл соо Аргентинын коммунистнууд демократическа эрхэ сүлөөгэй, хүнэй эрхэнүүдэй түлөө саг үргэлжэ тэмсэhэн байна. Энэ тэмсэлээ мүнөөшье hуларуулнагүй. КПА-гай олон мянгаад хүнэй шорон түрмэнүүдтэ хаагдаад, хайра гамгүйгөөр хэhээлгэжэ, алуулжа байгаашье hаань, партиин гэшүүд ажал ябуулгаяа улам эдэбхижүүлнэ.

Эб найрамдалай ба гүрэнүүдэй хоорондо амгалан ёhоор зэргэ оршохын түлөө, эрхэнүүдэйнгээ ба национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэдэг бүхы арадуудтай аха дүү ёhоной hанал нэгэтэй байхын түлөө Аргентинын коммунистнууд эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

АДДИС АБЕБА

ТЭМСЭЛЭЙ ЖЭЛ

ТАСС

Колониализмын элдэб үзэгдэлнүүдтэ эсэргүү, зүhэ шарай баримталан доромжолдог ябадалда эсэргүү, хүнэй гол эрхэнүүдэй түлөө тэмсэл сүлөөтэ Африкын 1976 оной гол зорилго зандаа үлэхэ. Шэнэ жэлээр дашарамдуулан, Африкын нэгэдэлэй эмхиин (ОАЕ-гэй) Генеральна секретарь У. Этеки-Мбумуагай бэшэг дотор энээн тухай хэлэгдэнэ.

Африкые хүсэд бүрин сүлөөрүүлхын түлөө тэрэ тоодо Мозамбигай, Сан-Томе ба Принсипиин Ногоон хушуунай аралнуудай бэеэ дааhан байдалтай болохын түлөө тэмсэлдээ Африка түбиин арадуудай 1975 ондо шэнэ амжалтануудые түйлаhыень ОАЕ-гэй генеральна секретарь тэмдэглэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой директор, партком ба рабочкомой хайрата **ЦЫПИЛМА** басаганайнь сагhаа урид наhа барhан ушарhаа директор Д. Ц. Цыдэнжаповтэ гүнзэгы шаналал мэдүүлнэ.

□ «БУРЯАД ҮНЭН» □ 1976 оной январиин 7. □ 4-дэхи хуудаhан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04305. Заказ № 01398.